Do Võ Phi Hùng Cứu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

SỐ THỨ 1540 — SIX PAGES — NGÀY THỨ NĂM 20 SEPTEMBRE 1923 - MÙNG 10 THÁNG TÁM ANNAM NĂM QUÍ-HỢI — SÁU TRƯƠNG — NĂM THỨ 15

DIRECTEUR — PROPRIETAIRE
NGUYỄN-VĂN-CỦA

TÉLÉPHONE : 208
Adresse télégraphique
LUCTIEN — SAIGON

GIÁ BÁN
nông-nghiệp | ngoại-quốc
Một năm..... 12$00 ... 15$00
Sáu tháng..... 6.50 ... 8.00
Ba tháng..... 3.50 ... 4.50

BÁN LẺ MỖI SỐ... 0$05
Bản báo thiếu tờ ngày nào mà về ngày 10 mỗi tháng mà phải trị tiền trước.

Lục Tỉnh Tân Văn

(LỤC-TỈNH TÂN-VĂN & NAM-TRUNG NHỰT-BÁO REUNIS)

南中日報六省新聞

JOURNAL QUOTIDIEN

NHỰT BÁO xuất bản mỗi ngày, trừ ngày lễ và ngày chúa-nhựt

POUR LES ANNONCES
S'ADRESSER:
à Saigon : aux Bureaux du Journal rue Catinat, 185-187 (1er étage)
à Hanoï : aux Bureaux du Trung-Bắc Tân-Văn.
à Paris : chez M. M. Meyence & Cie, rue Truschet.

On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance.

Tout changement de mandats gửi qua báo thì đổi ngày cho M. NGUYỄN-VĂN-CỦA, Tổng-lý Lục-tỉnh Tân-Văn, còn bài-vở đăng báo thì đề cho M. LÊ-HOÀNG-MƯU, chủ bút)

ĐIỂN-CHỦ NAM-KỲ

***Hãy nhóng lấy giá lúa, chớ vội bán.*— Nhựt-bổn bị thiên tai, Hướng-cảng bị bảo, Bắc-kỳ, Châu-đốc bị lụt, các xứ thất mùa.— Năm nay, có bán lúa phải để dành bằng hai mà phòng và giúp xóm láng-giềng.**

VINH NHỤC

Kể từ đời Bàn-cổ, trời đất mới mở mang vạn vật, thì đã có loài người ở chung trong Hoàng-vũ nầy, thế thì hai chữ Nhục-Vinh cũng phát hiện ra từ đấy. — Nhục-Vinh hai tiếng tuy là sấp kề đi cập, chớ cái giá-trị mỗi tiếng khác nhau xa lắm, đường như mặt trăng với bóng đèn, ban ngày với ban đêm vậy.

Từ bực thượng-lưu đi chí hạ-lưu, kẻ thường nhơn cho đến quan cực phẩm, đều phải có vương-vấp ít nhiều trong hai tiếng ấy — nhưng bên Vinh thì thua thiệt còn bên Nhục lại quá nhiều. Năm đêm toán thức chuyện đời mà chơi, thì phải bắt buộc cười khan cho thế sự.

Cái tiếng Vinh là tiếng làm sao ? Ai cho mới được, ai cấu mới đến, khó kiếm làm sao mà con người có ý như tị hiềm, tinh hình lợ khịp sợ, chẳng khác gì thuốc vào mình. Quái thật vậy ! Tiếng Vinh vẫn tiếng tự-nhiên của Tạo-Hóa đề phẩm cho người, mà khó kì mà khó cầu. — Người trung-chánh chuộng tiếng ấy như chuộng ngọc chuộng vàng, chớ còn kẻ tà-vạy thì sự tiếng ấy như sợ búa-riều, sấm-sét.

Còn cái tiếng Nhục là tiếng gì ? Nó có hòa-mề thuốc-lú hay không ? Nó có xúi-dục ai được phải làm đều sái-bổ, đều càng danh phạm nghĩa hay sao, mà lâm người chọn phần bên nó ? — Chẳng sai cái tiếng Nhục cũng là tiếng tự-nhiên vẫn không bùa-mề thuốc-lú mà nó dễ khiến lòng người ; ai yêu nó thì nó dến, ai rước nó thì nó đi, — dùng nó mà mua quyền tước cũng đỏi, cầy nó mà lập thế-thần cũng hay, — kẻ trược hay gần, người thanh hay lánh.

Gia-đình được vinh là gia-đình qui ; nước được vinh là nước thạnh ; người được vinh là người sang. — còn, gia-đình bị nhục là gia-đình hư ; nước bị nhục là nước điên ; người bị nhục là người bỏ.

Cha sanh con, trông mong cho con khi lớn lên có tánh thông-minh, có chí bốn-bề, có dạ nhiệt thành, có lòng bát-ái, tập chơn-chất, tập cần-kiệm cho biết tế-trợ kẻ nguy, cho biết yêu-vì người khó. Thầy dạy trò muốn cho trò, vưng lời chịu luy, dạy chữ nghĩa, dạy khuôn-phép, lễ-nghi. Ấy là những đều cha cầu ước cho con, thầy muốn cho trò, sau trở nên người trong-sạch, làm làng cần-mẫn, làm quan thanh-liêm, công-bình, chánh-trực đó. — Con vinh là phước của cha, trò vinh là ơn của thầy.

Ngoại trừ những đều tỏ trên đây, nếu con người mà tính không kham, làm chẳng trọn, thì, cả đời phải mang, chẳng có cái tiếng chi khác hơn là tiếng nhục. — Vô-phước của cho, bạc-ngãi, với thầy.

Thánh hiền xưa có để câu : « Ninh tho tử bất ninh thọ nhục » — Lời nên thâm-thúy thà chịu cái thác cho rạng danh hơn là phải ôm tiếng nhục cho đi xó. Người quân-tử hằng lo sự cái tiếng nhục hơn đứa tiểu-nhân

Con bất hiếu là nhục, trò khi-thị thầy là nhục, người hiếp-yếu là nhục, buôn gian bán lận là nhục, dâm-tà là nhục, làm làng biếng dân là nhục, làm quan tham-lạm là nhục, vua hôn quân cũng nhục, nước bại quốc cũng nhục v. v. ; xét đi xét lại cho cùng cho tột cái tiếng nhục, thì nhục thật dễ làm còn vinh nên quá khó ; nên, người đời bảy mươi còn chưa gọi mình lành, ai dám rằng ba vuông mà ai lại gọi bậc tròn. — Nhục mà đời còn dung-tứ-gì là nhục làm phải tai-ương, nhục bị người sieo-họp, nhục mà biết ăn-năn, tự-hối.

Ngoài hai tiếng nhục-vinh thì lại còn hai tiếng khác nhưu : *Nhục mà ninh với vinh mà nhục*. Hai tiếng nầy người xưa cũng có hiểm mà người nay chẳng ít chi. — Tôi muốn đem ra một vài cái gương đời nay đặng làm cây nêu chỉ-dẫn, song, ý muốn rồi mà miệng phải ngập-ngừng lương tâm dứt-dẫn, đường như, có lời của ai trách-móc vấn-vấn bên tai tôi, rằng sao tôi khéo lấy nề, cây xúc của người viết, vô-tư mà bươi móc người đời ? Ý vậy ! ; mà thì tôi chẳng can-dám mà mình đi rồi, song le, cái lương-tâm của tôi chẳng lẽ, tôi còn theo cằng dẫn tôi với chuyện đời xưa. Đã lỡ chỉ ra hai tiếng *nhục mà vinh, vinh mà nhục*, thì tôi phải giải nghĩa cái duyên-cớ cho rành-rành, cho người đời nay xem lấy tích xưa mà so sánh, mà tự-xử : họa m ỷ có thức tỉ h đặng lò g người chưa hay chiêm-nghiệ n.

Nhục mà vinh là nhục của Hàng-tín, người ở đời tiền Hớn, ăn học có tiếng, tri hóa đã, mưu mô hay, thao-lược giỏi, bình thơ đồ trận lão-thông, song rủi vì chưa gặp dịp, long đong theo với cái vận kiển thì quai, phải cam phiện làm một tên sĩ-bẫn, mỗi bữa đi cầu cả bán nuôi miệng mà còn chưa đủ, tăng thêt phải ép mình đi xin cơm của bà Phiếu-mẫu ăn đỡ dạ ; — bữa ra đường gặp một tên du-côn thách phải giết nó bằng không thì lồn trôn nó mà qua giữa thập-mục sở-bị. Chẳng phải là sợ tên du-côn ấy mà Hàng-tín không dám giết vì trong mình tấn có gươm-deo, song giết nó rồi phải bị thường mạng, thì cái công thập niên đăng hỏa chưa được dùng mà phải bỏ trôi theo dòng nước. Vì vậy nên Hàng-tín tủy thời chịu nhục một thuở, sau Hớn-Bái-công đem về dùng, lãnh ấn nguyên-nhung cầm binh đánh lui Hạng-vũ, lần lần lên đến tước Tam-tề-vương ; nhưu rứa mới thiệt là nhục mà vinh đó.

Còn vinh mà nhục là vinh của Tào-tháo, người ở đời hậu-Hớn, đã làm đến chức Tể-tướng cao-sang biết mấy, danh-tiếng si bi, ai chẳng khíp oai, ai không kiêu lịnh ; nhưng, danh-giá càng kiêu thì lòng tham càng-dấy ganh hiền ghét ngỗ, mãi quốc cầu vinh, đoạt ngôi, biếp chúa ; người như vậy tuy bề ngoài được thỏa lòng-giải với sung-sướng được một hồi rồi tuyệt. Cái vinh ấy có phải là vinh mà nhục đó không ? Nhục thì thôi, vinh mà người đều oán hận.

Ô ! làm con người nếu mà không biết phân-biệt được hai tiếng nhục-vinh thì có khác chi là một con hi-sanh, một cái vật chơi để cho trẻ nhỏ dùng mua vui đâu !

Có câu : « Vi thượng nang, vi nhơn nang ». Làm người thiệt chẳng dễ, ấy vậy, đã biết chuộng cái tiếng vinh là khó, chớ mình có chí muốn cho phải được, thưởng tất nhiên cái sở-vọng cũng được toại như-ý mà chớ.

Nếu mình không thể gin giữ kham cái tiếng vinh tròn-trịa, toàn-hảo nó có để danh dưới thế được đến ngày sau ; — thì phải trao-dồi cái tiếng nhục mà vinh như Hàng-tín, tuy khó nhưng cũng còn dễ làm ; — chớ đừng, đừng-dánh b-bo ôm ấp theo tiếng nhục, hay là vinh mà nhục như cha Tào-mang, nhục thiên thu tiếng xấu hỗi còn rơi, nhục-nhã phải người chê kẻ mắng, nhục ấy khá nên chừa, nên lánh.

LONG-GIANG.

NAM-KỲ LÀ « PHẬT-ĐỊA »

Toàn xứ Đông-pháp, người Langsa những tay lịch-duyệt về nghề khảo-cứu, về tài ngoại giao trong đường văn-động kinh-tế, thì người ta thường khen rằng : « Xứ Đông-pháp chính là một xứ thổ-địa giàu có nhứt cả nhà-nước Đại-pháp ; mà chính nhà nước cai-trị ta cũng cho xứ Đông-pháp là giàu có hơn các thuộc-địa của Đông pháp. Nhờ có tiếng khen ngợi ấy, mà quốc-dân mình mới biết xứ mình là giàu có. Mà cái sự mới biết giàu có của mình đó, ở trong lại có cái lẽ lớn lắm : là ai ai cũng có cái tự-mãn trong lòng rằng : Xứ ta là cây cũng có cơm ăn không đệ cũng có áo mặc, mùa ba không đến ngộ lụt, mùa đông không đến chết rét, v. v...

Thôi lắm nỗi ! ai không thấy cái gì cũng có hai mặt ấy thôi, xứ Nam-kỳ nếu kể ra cho đủ, thì cái sự giàu đứng nói là giàu có hơn các thuộc-địa của nhà-nước cai-trị mình, trong đầu thuộc-địa của ai cũng không bì kịp, là dân phần nhiều LÀM BIẾNG TỐ mà không chết đói nữa kia ! Bởi làm vậy, nên người sanh-trưởng ở Nam-kỳ, cái tài LÀM BIẾNG TỐ đó, có lẽ cũng hết một phần ba người trong xứ là ít ; những nhà thám hiểm bên Âu mỹ, đều có gan dạ cho mấy đi nữa, cũng không bao giờ dám mạo hiểm mà học đòi cái nghề LÀM BIẾNG TỐ của dân xứ mình được. Thời là một cái nghề nên kinh, khá sợ cho một dân tộc đành trong cái thời kỳ nhơn-loại coi tất bỏng như vàng, coi cái thân là một món qui báu, một món hữu dụng của quê hương, của chủng tộc.

Bởi thế, nên người xứ mình đối với đất nước mình là nơi sản vật phần thạnh, là chốn địa lợi vô song, hai ấy không dành đẹp gì : người ra người, của ra của.

Tế ra cái tiếng người ta khen ngợi giàu có đó, là khen ngợi đất giàu có, chớ không phải khen ngợi người giàu có.

Ta nghĩ cái tiếng khen ngợi, tấm lòng yêu mến của người ngoại-quốc đối với xứ ta, cái chỉ ý là làm vậy. Nào phải khen ngợi ta làm cho xứ ta trở nên giàu có đâu. Tùng sử cái tiếng ấy mà thật khen ta đi nữa thì có khác nào mấy chủ công-tử-bột mà được người ta khen rằng con nhà giàu có vậy đâu.

Công-nghệ không phát-đạt, thương mãi không kinh-dinh được như người là do mấc phải cái bịnh tự mãng, chính biết mình là một thứ dân sanh trưởng xứ thổ-sản giàu có.

Gần giới-hạng nước ta đây, chính có nước Trung-hoa là một nước lớn, dân nước ấy lại là một thứ dân có mưu thương-mãi đã mấy ngàn năm. Trước hết chúng nó ỷ đông đem cái bình lực mà ăn hiếp dân ta ; dân ta chịu cho chúng nó đô-hộ, nay chim mai nhỏ, mà cũng lần phen chúng nó đối với dân ta đàng nhiều cái quyền bạo ngược quá lẽ, nên cũng lắm khi dân ta không phục dành đuổi chúng nó về Tàu vậy. Rồi ra chúng nó lườm lượm với dòn ta mấy ngàn năm, chung cuộc rồi, cũng như ăn cái bánh vẻ vậy, không làm gì nên thân.

Đến nhà-nước Đại pháp đến nước ta, (việc nầy tôi không cần phải thuật lại, tưởng độc-giả nên đã biết cái lịch-sử thì phải) mà mười hồi chung mòng chốc-mốt về việc đánh giặt với dân ta nữa. Chừng mấy day qua nghề làm ăn.

Nói đến nghề làm ăn, thì nghề làm ăn của chúng nó cũng không phải vừa. Nghề làm ăn của chúng nó cơ đồ mưu-lược cũng không kém gì nghề binh-chiến bên Âu châu. Cho đến ngày nay, thì chúng nó đã nghiễm nhiên là một đứng chủ-nhơn ông cầm cáng thương-quyền của toàn dân-tộc nước VIỆT.

Bây giờ, thì dân Tàu-đâm ăn ở nước ta đã thành là một cây cổ-thọ thâm-căng cố-đế đi rồi. Ai lay cho chuyển, ai dời cho đi ? Tinh thần số dân Tàu kiều-ngụ dinh-thương ở nước ta, có phải trên ba mươi muôn chăng ? Nhưng không phải bao nhiêu đó mà thôi đâu, xét ra mỗi chuyến tàu bên Hongkong lại, cái số đàn-ông đàn-bà có phải vừa đầu Thậm chí người tuổi tác, kẻ tật nguyện, cũng mong đến xứ Nam-kỳ mà đùm-đậu ?

Bởi sao ?

— Chúng nó không những sành một nghề buôn mà thôi, mà chúng nó lại có cái nhân-lực để quan-sát nữa.

Chúng nó dám phê cho xứ Nam-kỳ ta đây là một nơi PHẬT-ĐỊA, nên ùng ùng kéo qua.

PHẬT-ĐỊA. PHẬT-ĐỊA ! Ý vị thay, cho hợt chữ PHẬT-ĐỊA ! lộ-hà thay cho hai chữ PHẬT-ĐỊA !! Đối với người Tàu thì cái tiếng Phật-địa đích đáng biết chừng nào... Nhưng đối với quốc-dân ta, thì ta lại mắc cỡ thay cho hai chữ Phật địa !!!

Trung-Trực.

(Còn nữa)

Lời bàn. — *Khéo đem lời mà khuyến khích đời mấy ai chịu xét nét đến đâu. Tỉnh như bọn ha-lưu vi thám mình mà quên nhục thì chẳng nói chi, chí như bực thượng lưu cũng là bực người gọi mình tai-mắt của dân, cũm viết mà phê lời ngay lẽ vạy, cũ phải diệt quấy giùm cho dân cũng còn có kẻ tham vinh quên nhục mà đi hạ mình làm đầu khá ở vậy. Cũng nịnh cũng hót, cũng đám cũng thọc như một đứa tiểu nhân kia vậy. Dường ấy mới buộc sao ?*

MƯU.

TÌNH CẢNH TỈNH CHAUDOC-LONGXUYEN

Mấy ngày rồi nước cũng giữ mực đó, đến chiều hôm 16 tây hạ xuống một chút qua ngày 17 hạ xuống nhiều.

Trong mấy ngày ấy có quan Thống-đốc Nam-kỳ đến viếng tỉnh Châu-đốc và Long-xuyên, ngài có thấy tận mắt nước đã khởi sự hạ xuống. Trong khi ngài viếng mấy hạt ấy thì có một Tổng Làng tựu đến nhà việc Châu-thành, ngài hỏi cái hiện-tình ruộng-nương trong mỗi tổng. Ngài có chỉ cho các nhà điền-chủ lớn mà lúc nầy còn lúa, biết rằng giá lúa hồi còn lên nữa chớ vội bán mà mất lời và lại không lúa mà bán cho dân chúng ăn.

Quan Thống-đốc Nam-kỳ bàn với quan Thanh-biện, chủ hai tỉnh ấy, rồi định như vậy.

1°. — Sẽ giúp học tiền cho những người nào mà nhà bị nước lớn làm hư sập được giúp cho họ cất lại.

2°. — Những lúa 3 trăng mà còn dư dùng thì nhà-nước sẽ mua liền đặng cho các nhà nông nào cần dùng khi nước bị xuống rồi, được họ gieo mạ lại hầu cho gỡ cái sự thiệt hại nọ.

Làng tổng ở hạt Châu-đốc và Long-xuyên lấy làm thâm cảm, cái lòng nhơn đức của quan Thống-đốc Nam-kỳ, và họ xin Ngài độ giảm mấy lời cầm-lụ, của thân dân nội hạt, lần lời quan Toàn-quyền vì thượng-quan có cây quan tấn sĩ Cognacq cho họ hay rằng Chánh-phủ sẵn lòng cứu giúp họ.

Còn vì việc nước lớn thì xét ra nước lớn năm nay hỏi còn kém hơn con nước năm 1904 và 1907.

Nhứt là nhơn-dân Chaudốc họ đã quen về việc nước lớn mọi năm hễ tới tuần tháng septembre thì có, nên họ đã phòng bị trước rồi : nhà và chuồng trâu thì cất cao cẳng, ghe thì đận sẵn trước nhà sẵng họ làm bè, hễ nước lụt thì có sẵn mà dùng vân vân. Năm nay họ lấy làm lạ một điều nước lớn hơn mấy năm qua và lạ mau, nên có một vài người chết.

Còn về hạt Tânan nước lớn ngập kinh năm thì quan Tham-biện, chủ tỉnh đã có lo phương trợ giúp lúa gạo cho những người bị thiệt hại. Người ta không có chết. Lúa gạo trữ đó còn y nguyên, việc vận-tải rất giản-tiện

XIN MIỄN THUẾ ĐIỀN

Một ông hội-đồng biết làm Nghị-viên

Tôi kính lời cùng ông chủ-bút đặng rõ.

Trong tổng của tôi thuở g năm phải bị nước sông Đồng-nai lụt tràng ra ngã ruộng, lúa chết năm nhiều năm rồi. Năm ngoái (1922) lụt ngập lúa chết rất nhiều. Nhiều người không gặt đặng một hột lúa có người trong số năm ba trăm giạ mà gặt đặng chừng năm bảy chục mà thôi, nên phải chạy vay bạc mà trả tiền công, chỉ độ trọ năm và đóng thuế cho nhà-nước.

Tưởng bị một năm ấy nặng vậy mà thôi, không dè năm nay lại càng bị nhiều hơn nữa. Nước tràng ra ngập ruộng linh láng lúa chết hết rất nhiều. Mấy tổng kia trong hạt Biên-hòa cũng đều bị vậy, chỗ nhiều chỗ ít, tôi biết không chắc đặng, Còn trong tổng của tôi những ruộng bị lụt lúa chết tính cộng ra cả gần 500 mẫu. Nhiều người canh nông đang giàu phải trở nên thốn-thiếu, còn những người nghèo có đói ba mẫu ruộng làm ăn thì phải bị khổ hại, không bạc mà trả công, không thể nào mà đủ chi độ qua ngày tháng trôi năm và đóng thuế năm tới, lại thêm lúa gạo càng ngày càng lên giá, kẻ kêu rên người rên siết, thiệt đáng thảm thiết biết, bao nhiêu.

Tôi đây là người thay mặt cho nhơn dân trong tổng, nên tôi có đứng đơn cho quan chủ-tỉnh Biên-hòa xin người sẵn lòng rộng lượng xem xét sự khổ hại ấy, mà miễn thuế năm tới (1924) cho những người có ruộng bị lụt lúa chết. Tôi có ghiêm theo đơn ấy những tờ của mỗi làng cai-trị rành-rẽ số nào mẫu những ruộng bị lụt lúa chết và tên họ của chủ ruộng ấy. Tôi hết lòng cầu xin cho quan trên thẩm xét minh bạch mà miễng thuế ruộng cho những người canh-nông bị tai nạn ấy nhỏ.

Tôi cũng có gởi cho hai ông hội-đồng quản-hạ trong quận Biên-hòa một bổn đơn của tôi xin đó và đã các tờ cáo-bạo của 18 làng trong tổng tôi đặng trong kỳ hội gần tới đây xin hai ông sẵn lòng giúp sức tôi cho kết quả đặng cứu nhơn dân bị sự khổ hại ấy.

Ơn ấy coi tợ như sông biển.

Lượng-văn-GIÁN
Conseiller provincial
Canton de Chánh-Mỹ Trung Biênhoa

P. S. — Tôi xin gởi theo đây một bổn của cái đơn tôi dưng đến quan Tham-biện Biênhoa xin về chuyện miễn thuế cho những ruộng bị lụt ấy.

XÂU HÀNH TÁ

Về vụ xâu hành tá với thuế công-sưu dân Biên-hòa đã gởi thơ không nêm đăng báo cho nhà vi nghị-viên quản-hạt thuộc chân-thành Gia-định-Biên-hòa-Bà-rịa. Bổn-báo chờ-bút, hữu nọ, nếu như mà gặp ông Mẫn, ngài có tỏ rằng vụ xâu hành tá và công-sưu ngài đã có bàn tính với quan chủ-tỉnh Biên-hòa rồi,

Dân Biên-hòa cũng nên mảng một đỗi và cảm ơn ngài.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

HÃY COI CHỪNG
Thuốc
Giả mạo theo kiểu
CỜ NÀY

CIGARETTES
NATIONALES
Hãy hút thuốc cây cờ Tam Sắc đã ngon và không khô cổ
Hãng : Cie de Commerce et de Navigation d'Extrême-Orient
(ALLATINI) Saigon làm Đại-lý

PHẢI COI CHO KỸ
HIỆU CỜ
TAM SẮC
ai mua

Đông-pháp Thời sự

NAM-KỲ

Hội thi chọn học sanh cho vào học

trường Chasseloup-Laubat ngày 15 Septembre

Số học sanh có cấp Bằng sơ-học các nơi tựu thi là 114 trò. Chọn lấy 20 trò, được đứng tiếp vào bọn. Trong số chấm đậu, Bổn-báo đem thầy trường «HUỲNH-CÔNG-PHÁT» đặt bổn trò lại chấm được mấy số cao : Đặng-văn-Chánh, đậu số 1 ; trò Cao-huỳnh-An, đậu số 2 ; trò Nguyễn-văn-Hoành đậu số 5 ; trò Nguyễn-long-Sinh, đậu số 8.

Bổn-báo đã lời mừng cho 20 trò được chấm đậu hôi thi ấy, và mừng cho trường « HUỲNH-CÔNG-PHÁT » bất lòng cho mấn dạy đỗ học-sanh của mình, nên cả bổn trò mới được chấm mấy số cao như vậy.

Xe dụng

Góc đường Bonnard và Filippini xe hơi số C. 1010 với cái xe-máy Nguyễn-văn-Chanh cải dụng nhau.

Bánh xe máy hư, còn người vô hại.

Ở góc đường Catinat và Francis Garnier xe hơi C. 2137 cũng hằng rượu máy đụng với xe-hàu 1651. Xe kéo hư, còn người cũng vô hại.

Ăn trộm gan

M. Apoux gắt-dan khai với lòa hôm 15 tây đi gắt 5 gio rưỡi về thì nghe vợ nói rằng khi nhưng ăn trưa về nhà coy của tỉ mà lấy 700 $ và 7 chiếc cà-rá nhận xoàn và một bột xoàn giá cả thảy 400 $

M. Apoux nghi cho Nghị-Giai là người đây tớ ở chung đó.

Người vợ của M. Apoux nói rằng lối 4 giờ rưỡi, khi nghe tiếng cộp thì có kêu thì Giai nhưng không thấy và lên tiếng cách một khắc đồng hồ thì thì Giai mới vô nói rằng đi tiểu.

3 người chứa cờ bạc

3 đám cờ bạc ngoài đường bị bắt (chờ trong nhà tới, thôi..)

Chết chìm

Camau. — Tên Chánh làm dưới xáng khi nó đang nghỉ nó thấy chiếc xuồng nó trôi nên lội theo với chẳng để dân bà Thầy chực rầu rước nó đi.

Làm phước

Gia quyến Hui Bon Hoa mới gởi cho quan Đốc-lý Saigon một cái ngân-phiếu 3000 đồng đặng cứu giúp những người Khựt bị tai-biến.

CỨU GIÚP NHỮNG NGƯỜI

Bị tai biến Nhựt-bổn

Điện tín Radio hôm 16 septembre cho hay rằng số quyên tiền trong số đầu ở tại Paris được 1,228.000 quan còn nhà Đại-pháp ngân-hàng có quyên 250 ngàn quan.

Trong mấy số sau thấy có tên nhà Đông-pháp ngân hàng có quyên nhơn danh các hãng ngoại-hối 100 ngàn quan.

Ở tại Paris số quyên tiền cộng đã có hơn mấy triệu quan rồi.

***

Ông hội trưởng phòng Canh-nông, có đi lời cho các nhà nông-nghiệp Pháp-việt hay đây thép cầu quan Thống-đốc Nam-kỳ gởi tại cho ngài như vầy :

Vì nghiệ-vụ đoàn-thể đối với một Nước thuộc thiết mà hôm nay bị tai-biến tại Yokohama và Tok'o,nên bổn phận ta trợ giúp Nhựt-bổn cho sớm và tùy theo thế-lực của ta. Vậy cần cấp ta đã mở rộ rồi, xây hiện giờ ta hãy lo ; quyên tiền cho nhiều. Bổn soái đã có xuất 100 ngàn đồng rồi trong công-nho Đông-pháp. Xin ngài nghỉ cho kỹ rồi cho bổn soái biết coi công-nho Nam-kỳ ta phải chung chịu bao nhiêu. Bổn soái sẽ cảm ơn ngài làm nên nghĩa cả đồng giùm với.

Bà tánh và cho bổn soái biết coi cách ngài sắp đặt về cuộc quyên tiền với bà tánh ra làm sao.

Các nhà nông nghiệp đều cảm-động về cuộc tai biến ấy lắm, Sở Phòng canh-nông xin cổ-động khắp nhà nông Nam-kỳ xin tùy theo phương tiện mình mà cứu giúp người con tai biến.

Ai muốn quyên bao gởi cho phòng canh nông sẽ nhận lãnh.

CUỘC LẠC QUYÊN

Bon môn sanh của ông Lê-minh-Thiệp

VĨNH-LONG

Số thứ 12 (M. THƯỜNG)

MM. Trần-khắc-Hai, comme cant à Long-châu	10$00
Biên-công-Thanh, Secrétaire du Syndicat agricol	5 00
Lê-quang-Nhiều, Commerçant Long-châu	5 00
Đỗ như-Tông, Cler. d'Avocat	5 00
Nguyễn-khắc-Thân, Secrétaire Comptable à l'Hôpital	5 00
Phan-văn-Thông, Infirmier-Vaccinateur	5 00
Ngô-văn-Tạo, Employé au Monde-Piété	2 00
Bùi-văn-Tâm, Maire de Trường-thọ	2 00
Trần-đại-Độ ng, Huissiers de Phủ-hiệp	2 00
Mai-bửu-Mười, Conseiller provincial	5 00
Dương-ngọc-Lễ, Propriétaire à Thiêng-đức	3 00
Trương-ngọc-Hữu, Ex-Instituteur, Propriétaire	5 00
Nguyễn-văn-Co, Secrétaire du Chef de canton Bình-thiên	2 00
Nguyễn-văn-Bằng, Ex-Huyện-cả de Trung-bình (Vĩnh-long)	5 00
Lê-đình-Hậu, Conseiller provincial	2 00
Trương-hoàn-Giáp, Huissier du Cheng-an (Cholon)	2 00
Nguyễn-văn-Thái, Conseiller provincial	3 00
Huỳnh-đình-Ngọ, Chef de canton de Bình-thuận	2 00
Đinh-văn-Dẫng, Sous-Chef de canton de Bình-trung	5 00
Cộng	29 00
Cộng số qui-vị cựu Học-sanh :	46 00
Cộng chung số thứ nhì :	75 00
Số trước	454 00
Tổng cộng	529 00

Hoàng-hải tân-văn

Tin bên Ấn-Mĩ

Cấm ăn thịt người ta

Ở bên A-phi-ga (Afrique) dân mọi có cái thói ăn thịt người. Cái thói ấy thật là gớm mang, chưng nếu có ngăn đón cho cũng khó lắm là tại cái thói quen, cũng như dân xứ ta ăn thịt chó vậy. Phải biết rằng có nhiều người ăn thịt người, họ chẳng phải hung dữ hay độc ác chi, họ cũng hiền lương vậy. Hồi họ thì họ nói tại có thói quen nên ăn ngon nhàn không được. Bởi thế nên có nhiều nhà mua tôi mọi nuôi sẵn để có khi nào có khách thì bắt nó làm thịt mà ăn.

Thôi thì ăn thịt người bấy lâu ngỡ là đã tuyệt-nọi chẳng dè bên Afrique hồi còn nhiều nên quan Thuộc-địa bộ thượng-thơ Sarraut mới ký tên hai lời chỉ dụ nghiêm cấm người ăn thịt người.

Theo lời quan tổ-sư Carseu, Thống-đốc các Thuộc địa trong một quyển sách của người ấy, có nói rằng ở tại Afrique centrale quả người đó chẳng phải thiếu hụt đồ vật thực nhưng thói ăn thịt người cũng còn như thường, chúng nó nói thịt người ngon, sẵn chúng nó coi cũng như một món ăn khoái khẩu vậy chớ không lạ.

Nghĩ cũng kỳ, lắc mà họ bắt đem ra mà giết, thì chi cho khỏi người ấy cũng khóc lóc kêu rêu, thà mà sao lòng chúng nó không biết cầm động hả ? Theo ý tôi nếu rủi gặp anh tay ăn tại người đó, mà ai biểu ngồi gần một đôi giờ thì chắc tôi... Thà gặp con cọp mà ít sự nên gặp người mà ăn thịt người.

Theo lời chỉ-dụ của quan Sarraut có định phạt những người ăn thịt người chẳng đồng lòa với xử tử thì bị phạt tù từ một năm đến 10 năm và phạt vạ từ 100 tới 1,000 quan.

Thật là quan Sarraut có lòng nhân lắm, nhưng theo một luật của ngài định phạt nhẹ quá.

***

Tin ở bên Tàu

Nếu nước Tàu muốn giữ sự trung lập thì phải trừ cho tuyệt những quân ăn cướp đi, còn mấy ông tổng đốc muốn cho làm vừa thì cũng vậy. Dù cho việc ăn cướp nhiều hại đó mà không cang hệ đến việc ngoại giao thì Nhà nước ưởng cũng phải cần trừ cho tuyệt những họa đó.

Mấy năm nầy bị cướp trộm phá hại hơn hết là Hồ-nam, Sơn-đông và Hồ-bắc nhứt là Hồ-bắc bị phá hại một cách phi thường vì Hồ-bắc ở nhằm trung tâm nước Trung-hoà nên chẳng những là ăn cướp tụ đó đông lại còn lính bị đuổi ra cũng nhiều. Đã vậy mà quan quyền ở Hồ-bắc cứ giúp cho Ngô-bội-Phu lớp tiễu bạo lớp quân lính được đánh Tứ-xuyên, Quảng-đông, Hồ-nam và Pao-đo-kiên còn ăn cướp thì ở trước mắt đó họ lại không lo tảo trừ.

Hại thay cho Hồ-bắc.

(Mai tiếp).

CIRCONSCRIPTION DE SADEC
SERVICES COMMUNAUX

AVIS D'APPEL D'OFFRES

Lieu, date et heure extrême de la réception des offres : *Inspection de Sadec, le 29 Septembre 1923, à neuf heures.*

Objet de l'appel d'offres : *Fourniture de rations de vivres aux malades à l'Ambulance de Caolanh du 1er Octobre 1923 au 30 Septembre 1924.*

Bureaux où le cahier des charges peut être consulté : *Au Bureau du Gouvernement-Saigon ; Inspection de Sadec et maison Commune de My-tho.*

Importance approximative . . . . 2.000$00

Cautionnements... { Provisoire . . . 80 00 / Définitif . . . 200 00

Sadec, le 18 Septembre 1923.

L'Administrateur.

Signé : Illisible.

CÁO BẠCH

NGƯỜI ANNAM

Vậy chớ anh em có muốn biết luật-pháp cai trị anh em là làm sao không ? Vậy chớ anh em có muốn biết phải bêu chữa, gìn giữ của mình trước tòa-án thì sao cho được ăn vụ kiện của anh em không ?

Hương chức Làng

Vậy chớ quí chức có muốn biết quyền-pháp và phận sự của các ông là làm sao không.

Tưởng là quí-chức muốn biết đó lắm chớ ! ! !

Ấy vậy phải mua một cái ngân-phiếu-bài (mandat) 15 đồng bạc gởi cho ông Robert Crémieux, nhà ở tại Saigon đường cái Bonnard mỗi bài số 16 hiệu, rồi lập tức ngài sẽ gởi các quyển Mục-lục, Luật-lệ, Lý Luật chỉ vụ, lời nghị, và thể lệ toàn thành đã mới bắn ấn hành ra rồi từ hồi tháng sáu tây năm 1923 cho tới ngày nay, và các quyển sẽ ấn hành mỗi tuần lễ trọn trong 1 năm nghĩa là từ tháng Juin 1923 cho đến tháng Juin 1924, cho các ông lục đăng cho biết hưởng quyền pháp và làm phận sự mình cho khỏi sợ sai lầm, thiệt hại cho mình như bấy lâu nay vậy đó.

Như gởi 15 đồng bạc mà mua một năm Mục-lục, Luật-pháp thì lại còn đặng thưởng một cái Bản đồ mà hồi thăm việc kiện thưa, dân cho khỏi đi đại sự tốn não đi nữa thì ông Robert Crémieux cũng ra công giúp không kẻ tiền bạc công bối thảy.

Xin quí-chức đừng quên ông Robert Crémieux, trước đã có làm trạng-sư tại Tòa phúc-án thành Paris trọn 12 năm trời, lại là người khai mua thì đã trường cuộc-chánh-pháp nữa. — Mới có một mình ngài lập nhà giấy trong đất Nam-Việt mà lo giúp việc kiện thưa bên Tòa-án (niết tị) và trên Tòa-bố (phan tị) như vậy mà thôi, cho thuở nay chưa thấy có ông nào bày làm đều lợi việc như vậy đâu.

Đã có nhiều người thất kiện rồi, đến cậy ngài làm lại mà đều được vụ kiện.

Đã có nhiều kẻ chịu cho phương thế biện bạc Luật-pháp, may mắng và ích lợi của ngài làm thật là tuyệt-diệu, công-hiệu lắm.

Đã có nhiều người đã vui lòng là vì để cậy ngài lo giúp việc được thỏ lợi một cách may mắng, mau rồi việc làm đó.

Như anh em mà đã có, hoặc dương có hoặc sẽ có công việc kiện cáo chi, thì phải đến tại Saigon, đường cái Bonnard, môn bài số 16 hiệu mà cậy ông Robert Crémieux lo giúp việc cho, thì an lòng. Lại anh em phải đọc lấy cuốn Mục-lục, Luật lệ, thì lộ lý hiểu cùng ngài sao định ra chữ quốc ngữ đó, thì rõ biết được cách thức làm đơn trạng làm sao, án tiết Tòa sơ và Tòa phúc án làm sao, trái thế lệ luân thành, trong làng xóm là làm sao, và các công việc khác nữa, ra thế nào, công việc của mỗi người đều phải biết lấy mà xử đời cho khỏi chỗ sai lầm.

SỞ DƯỠNG-ĐƯỜNG

nội ngoại khoa cựu quan y khoa tấn-sĩ LÊ-QUANG-TRINH. *môn bài 46, Quai Testard (Boulevard Tổng-đốc-Phương) Cholon.ngang bến xe-hơi đậu*

1° Có quan Lương-y BIGO khán bịnh cơn mắt, đau cổ, lỗ mũi và lỗ tai, ngày tứ hai, thứ tư và thứ sáu từ tám giờ rưỡi đến mười giờ sớm mai.

2° Có quan Lương-y LOUVAU đến trồng răn, nhổ răn và khán các bịnh đau miệng đau ban tổ và đau rốt, ngày thứ ba, thứ năm và thứ bảy, từ tám giờ rưỡi đến mười giờ sớm mai.

3° Có quan Lương-y LÊ QUANG-TRINH,là Đốc sự sở dưỡng đường nầy tri chung các chứng bịnh, nước và coi khách mạch mỗi ngày.

1° *Tại nhà tư* của ngài (ở đường Charles Thomson, sau nhà mái-chia Dành Cholon) sớm mơi ; từ tám giờ tới chín giờ rưỡi.

Chữa ; từ hai giờ tới ba giờ rưỡi.

2° *Tại nhà Dưỡng-đường* (Đường Tổng Đốc Phương, Cholon) ; sớm mơi ; từ chín giờ rưỡi tới mười một giờ rưỡi.

Chữa ; từ ba giờ rưỡi đến năm giờ rưỡi

Có phòng sạch sẽ cho bịnh nằm.

Có người điều dưỡng (infirmier diplômé) có có mụ (sage femme diplômée), và ở thông ngôn tiếng tây, tiếng Annam và tiếng khách trú ở thường xuyên tại sở dưỡng-đường nầy.

Giá tiền là bốn hay năm đồng bạc một ngày, tây theo hạng, kể hết tiền ăn uống, thuốc men và tiền phòng.

LỜI RAO

Vì dư xài, nên muốn bán một cái xe hơi hiệu HOTCKISS 4 máy 14 ngựa 5 chỗ ngồi có đèn ích, kèn hơi và đồ phụ tùng đã hết, lại có bảo kê tới tháng Juin 1924 mới mãng — giảng máy ai thấy cũng ưa sức chạy mỗi giờ 90 cây số.

Ai muốn mua xin gởi thơ cho M. Tô-văn-Ký Propriétaire à Bảo chánh (Biênhoa) mà thương nghị.

MUỐN BÁN

Một cái xe hơi hiệu : MITCHELL còn mấy còn tốt, giá : 2700 $ 00.

Ai muốn mua đi nơi Bến-cuán

AI MÀ DÙNG THUỐC HƯƠN của ông Lương-y DEHAUT mà XỔ thì chẳng còn chi phải CỰ ĂN
và an dưỡng trong phòng.
Thuốc hườn nầy để uống lâu và để mau sử lại sắc rất thơm.

Bán tại
Nhà ông Lương-y DEHAUT, 167, Faubg. St-Denis, Paris, và khắp trong các tiệm thuốc đều có bán.

OAN KIA THEO MÃI

Truyện nầy đã xuất bản thiệt cuốn thứ tư và thứ năm, còn thứ sáu đang in, để bán tại nhà in J. VIỆT đăng d'Ormay Saigon. Độc-giả muốn mua vui, xin do nơi nhà in J. VIỆT gởi cho.

ĐỒ MỚI QUA

Madame JUD vừa Tây có mua qua, để bán : Nhung, áo rửa tội, vớ nhỏ, mão mũ, áo thung nón rơm và nón đa cho con nít. Hàng SA-TEN và nhung để may áo dân-bà.

Madame L. JUD
51, Rue d'Espagne —SAIGON

HÃY LẠI NƠI HÃNG

ÔNG

BERTHET, CHARRIÈRE Cº

MÀ LỰA BẢN HÁT PATHÉ

CẢI LƯƠNG

ĐÃ SANG HƠI CỦA BẠN HÁT

THẦY NĂM TÚ

Ở TẠI MYTHO

Bài tờ sắc hiệu SONG-LONG (Con Rồng) của hãng L'U. C. I. A. chữ nho gọi là : An Hoạ - ở Saigon đường kinh lấp (Boulevard Charner) số nhà 34 đã tốt lại chẳng hề phai màu, xước mất ; lâu đánh lâu chừng nào càng còn tốt chừng nấy. Vậy xin chư quí ông, quí bà hãy mua mà thử thì sẽ nấy bằn-hằng sẽ đồng con đến hãng chơi đề ? thường mua bài tờ sắc của bổn hãng. Kể gộp được mười quo đến kỳ, hoặc là sắp lên, và phải cốt con đến chơi đề định luôn miếng sách nho, gởi lên cho bổn hãng đặng lãnh đồ thưởng.

Trong những con đến chơi đề đến trên mỗi bao lớn bài tờ sắc SONG-LONG bổn bằn-hằng đều có bán đại-lý kỳ tên thì là mọc giả. Xin quí ông quí bà hãy xem cho kỹ.

HÃY HÚT THUỐC **CÀ LỐP**

CỐ TRỪ BÁN TẠI HÃNG

DENIS FRÈRES

Saigon làm Đại-lý.

TÔI CHỈ HÚT THUỐC ĐIẾU VẤN RỒI

HIỆU **LE NIL**

HAVANE — Thứ cordon màu đỏ

MARYLAND — Thứ cordon màu xanh

香港亞細亞藥房大天二堂金色丸

NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG

PHARMACIE-ASIATIQUE

N. rue de Canton — à CHOLON

KIM-BẠC-BỔ-HUỜN

Phàm con người ta sanh ra, mỗi người đều bẩm thọ chẳng đồng, tư chất khác nhau, kẻ thì tiên thiên chẳng đủ, người lại hậu-thiên kém hư. Vì lại đời-đông, đời-bạc, cũng đều nhờ cỏ khí huyết mà dưỡng lấy sự sống, còn khí-âm khí-dương cũng phải do sự điều hòa mà mạnh mẽ, nếu bị bế tắt cách, thì trăm bịnh đều sanh. Bởi vậy cho nên người xưa có bài châm giữ mình lúc chưa có bịnh. Người tử lại phải biết phương bổ dưỡng thảo mình.

Thuốc Kim-Bạc-Bổ-Huờn của tiệm tôi đây, đã sắp đặt các vị quân thần tá sứ rất nên trúng cách, chẳng nóng lắm mà cũng không mạnh quá, miễn là làm, cho khí-huyết sung túc, tâm thần điều hòa thì thôi.

Nếu có bịnh mà nống nó, thì chứng chi cũng phải hết, còn không bịnh mà uống; nó thì đặng sống lâu, sanh con nhiều, trong mình mạnh mẽ sung tức, thiệt là thuốc hay bực nhứt trong hoàn-cầu thì chỉ có Kim-Bạc-Bổ-Huờn nầy mà thôi.

Chữ trị các chứng bịnh kể sơ ra sau nầy

Huyết hèn khí hư.	Thần trí hay lẫn.
Dáng dấp không nổi.	Chiêm bao ác thần.
Tay chơn nhức mỏi.	Hết thấy thảy bịnh.
Trong lòng hồi hộp.	Bịnh ngặt chẳng yên.
Ăn uống không tiêu.	Hay sầu mặt mày.
Bao tương mắt đau.	Thận hèn đa bệnh.
Bịnh bậc khiếm ăn.	Bí đứng bần thần.
Bịnh lậu lâu năm.	Bịnh ra nống lạnh.

Như ai có mấy chứng bịnh đã kể trên đây, phải mau uống thuốc hườn nầy, thì trong 24 giờ đã thấy công hiệu; uống luôn cho đặng 6 ngày, các bịnh đều hết, thần trí trong hiện, mạnh mẽ vầy thôi. Như có ông già, bà cả khí huyết giảm suy, tuổi thân hao kém, ăn uống không dặng, bịnh hoạn liên miên, nhứt uống thuốc hườn nầy cho thường, thì ăn uống mau tiêu, da thịt mịn màng, sống lâu, thêm tuổi, tinh thần càng ngày càng vượn lại, phần lắc buồn đông, tuy chẳng phải thuốc tiên, song thế-gian cũng ít có.

Xin chư-tôn có mua thì phải nhìn cho kỉ coi hiệu **NHỊ-THIÊN-ĐƯỜNG** có hình ÔNG-PHẬT, kẻo lầm đồ giả.

CÁCH DÙNG : Mỗi ngày phải uống 3 lần, sớm khi ăn cơm trưa và tối, uống với nước trà, mỗi lần uống 10 hoàn.

Mỗi ve giá bạc..... **$ 0.60**

普汽氏臣屈港香理代生術

Cáo bạch

PHÒ-VỆ-SANH *ở đường Boulevard Charner, 29 Saigon.*

Kính cùng qui-ông qui-thầy rõ tiệm tôi có bán các thứ *Limonade, Soda* của hãng thuốc HUẮC-THẦN-THỊ (WATSON) Hongkong danh tiếng để nhứt vì hãng thuốc HUẮC-THẦN-THỊ bào chế kỹ lưỡng và có quan thầy thuốc Ăng-lê thí nghiệm ban khen thiên hạ đều hay uống nó vì rất có ích trong mình. Xin qui-khách dùng thứ coi thì biết lời tôi chẳng phải xảo ngôn xin qui ông qui bà chiếu cố tôi cảm ơn vô cùng.

Các thứ limonade soda và công dụng kể ra sau đây :

吕喻 (ice cream) là *Kola champagne* mát với huận trường.
橙扇 (orangeade) là *nước cam mật bắc thảo*.... thơm miệng giải khát.
蘇打 (soda watter) là *nước soda*... tiêu bớt và rửa ruột.
沙示 (sarsaparilla) là *nước sasi*.... tiêu hoả mạnh ăn.

Các thứ hiệu đó đều có gởi bán cả Lục-châu.

PHÒ-VỆ-SANH Chủ-nhơn
Dương-Xương kính lời.

XE KÉO ĐẠP CỦA HÃNG *L. CAFFORT*

một « ALCYON »

ĐỒ ĂN HẠNG NHỨT

Hôm bữa khai trương Trường đua xe máy đạp tại Saigon, bổn phận mấy người Langsa đua tranh phần thưởng của quan Toàn-quyền ban thì *M. Le STUMPF* ngồi xe máy đạp hiệu ALCYON ăn hạng nhứt.

Còn bổn phận mấy người Annam đua tranh phần thưởng khai trường thì *M. Trần-văn-THÌNH* hạng nhứt, *M. Trần-văn-CHÂM* hạng nhì, hai vị ấy cũng ngồi xe máy đạp hiệu ALCYON

L. CAFFORT.

N° 22, 24, 26, Rue Catinat. — SAIGON

Tự do diễn-đàn

(Tribune libre)

Ngỏ cùng Hật-qui

coi làm phen, Bổn-báo có truyền ngôn tên về mục Tự-do-diễn-đàn nầy, Bổn-báo riêng để cho lời qui kính luận cho (bốn mảng ý muốn. Nhưng hỡi, cũng để lắm phen, Bổn-báo gặp nhiều cô chỉ hằng thật rằng tên kỳ dưới hai gối đầu và đăng vào báo đó không phải là tên thiệt của người viết bài ấy; hoặc tên giả, hoặc mượn tên của người hàng xóm mà để đại vào. Ấy là một điều đáng cho là khắp nhược, mà người chưa chịu ăn-năn chừa bỏ. Nên việc quỉ, mình đứng dương chơn mặt chẳng ra, để gương giấy tích, cớ sao lại sợ mà nặc danh? Bổ chưa phải là khắp nhược chăng?

Vì cái lật khắp nhược ấy, gây rối, buộc Bổn-báo tỏ đầu, những bài ở đâu gởi đến, tên kỳ không rõ, hoặc Bổn-báo không nhận hết, thì Bổn-báo không ăn hành. Lại còn những bài ăn hành trong mục nầy, thì Bổn-báo đã trọn rõ nhơn người kỳ tên giành chịu lấy những điều sang hà gì xảy đến; Bổn-báo không can-ng-ự.

L. T. T. V

☆

XUẤT NGÔN VÔ ĐỘ

Đọc Công-luận-Báo n° 614, 615, 616, 617 thấy nơi khoản, Điếc hay là Cụt-đất, câu ai không biết phải của Huỳnh-văn-Chính hay không, cha chả là hay là giỏi, ông Tổng-lý Công-luận khéo lựa tay Bình Bát tài năng mà trong ra gửa muốn mất người, thấy cái đề (Điếc hay là Cụt-đất) thì đã biết người hay giỏi rồi. Đó ai là người viết bài Cụt-đất, rằng mà từ từ cái lỗ miệng kéo tỏ Công-luận chết đi giờ, đừng có tưởng hễ cầm cây viết nhựt trình được là hay là giỏi rồi, hay giỏi theo người kia, chớ như cái người nầy thiệt là lỗ-mãng-chi-nhơn, nên xuất-ngôn-vô-độ, đứng có làm tưởng Kẻ già Phụng mà Lục-châu họ nghe theo. Dám cả gan mở miệng nhiếc hết bực thượng-lưu, trung-lưu và hạ-lưu trong Nam-kỳ, dám kêu là lỗ-ngu lỗ-dốt những là vận minh gã văn minh mặt-mạ, thiệt là mục-thị Nam-kỳ vô-nhơn, đó chư khán quan nghĩ coi, dầu cho nước nào cũng là hạng người nào cũng có kẻ bự người nên kẻ nghèo người giàu, kẻ thì hà tiện bầy, người thì cũng có làm chuyện Đại-Nghĩa, chớ phải toàn là đồ nát tiệng tăng hết sao, ông dám nhựt mạ hết 3 hạng người trong nam, chỉ như bạ-lưu thì miễn luận, chớ trung-lưu cũng có học thức ít nhiều nên có kẻ quấy ngỏ phải, còn thượng-lưu thì bực giàu có và văn chương lội lạt, mới cho là thượng-lưu, chớ kẻ giàu mà đốt nát ai cho là bực thượng-lưu, mà còn bực thượng-lưu ai chịu coi nhựt-trình, Quốc-âm, thiếu gì nhựt trình chữ Langsa sao, bỏ cái người viết bài (Cụt-đất) dừng có tưởng người ta không biết, dầy chẳng qua là tại cớ tờ Công-luận-Báo văn-từ hay quá nên thiên hạ không mua rồi tức lý nhựt mà đồng hàng, như ông có tài thì sửa tánh hạnh lại mà làm chủ-bút, còn như đốt nát quá thôi về giữ con cho vợ còn tốt hơn mà, đừng có chàng chổ đó về cu về chăng mà hại một tờ Báo có danh giá bấy lâu nay. Cũng may cho ông tổng-lý Công-luận từ ngày đổi chủ-bút đến nay nhờ có cái mục Vạng-quốc-tân văn mới còn sống chớ không-thì thì . . . . . .

Viết cho 4, 5 trương mà có 2 câu, rặt một lỗ thiên ma bách chiếu, hình thời còn hạng thác đời nao, cha chả là viển-hoa hay, rồi sửa đi sửa lại đội ba lần, vậy chẳng xưng là chủ-bút, nghe mà mắc cỡ, phàm hễ nhựt trình hiệu nào hay nói chuyện lợi-dân-ích-quốc, nghĩa là đặt để văn-từ hay ăn nói dẻo-vẻ, thì mua coi chơi cho tiêu khiển ngày giờ, và sau sửa cũng có ý mở mang những chuyện mình chưa thấy, còn hiệu nào đỏ thì không ai mua, thì vu như Lục-tỉnh-tân-Văn, Đông-pháp-thời-Báo đó mấy ai coi tao mấy ai kêu nài, mà rồi ế hay sao mà còn Chủ-Bút như Lê hoằng-Mưu, Nguyễn-kì-n-Đính là tay rộng nghề viết báo lâu nay đâu có dám mở miệng mà mắng hết trong Nam-kỳ, còn như ông mới làm Chủ-Bút mấy tháng tôi càng gì mà đâm lộng-ngữ dữ vậy, tôi tưởng như ông đây cũng chưa làm được bực thượng-lưu sao dám nhựt mạ thượng-lưu Nam-kỳ là có nào hễ, hay là ông bắt-tài mà muốn đục-lợi không được rồi nổi xàm phải không hay là nói tăng xát đi dặng có hỏi-hương cầm-cây phải không ế bỏ cái sạnh tự-kiêu tự-thị đi nà, có biết thì nói chuyện lợi cho nước cho dân, bằng không thì nhìn đi, đừng có về quơ về quoàn trước mắt muốn người nhà Lục-châu khán quan họ dị nghị. Xin lỗi chư khán quan tôi chẳng tài cáng chi mà chen vào Trường ngôn luận mà làm cho rỡ tai khán quan, nhưng mà thấy cái người xuất-ngôn-vô-độ nên phẫn đôi lại cho ông bỏ cái tánh tự-đắc đi, và tôi là người ở hạt Vinhlong không thù hằn với người viết Cụt-Đất đây, mà bực thượng-lưu không phải toàn là dòng họ của tôi mà bình vực, nhưng mà cái máu của tôi hay ở dòng lòng chung nên phải nói, vậy xin ông Lê-hoằng-Mưu sao ao ông cũng ẩn hành giùm bài nầy, cho phiền biệt kẻ hư người nên, nếu ông vị bạn đồng nghiệp mà chôn bài nầy đi thì thiên hạ lầm tưởng mấy ông Chủ Bút quốc ấm đến vô lễ đến bất tài như cái người Cụt-Đất đây, a ông.

Vinhlong, le 11 Septembre 1923
Xã trưởng làng Long thạnh
LÊ-KIM-SANG ký.

THỊT LÀ RẤT HUÊ-DẠN

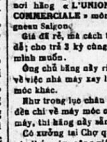

T. MORISE

NHÀ CHỤP HÌNH NHỨT

H. Phtre Garbetta (cũ Chevalet)

SAIGON

BỔ CHỤP HÌNH ĐỒ THỜ

Chụp hình tại nhà và đến tại nhà tùy ý người muốn.

Nhà máy xay lúa

MÁY TÀU CÔNG CÁC THỨ MÁY KHÁC

Lục châu quí khách muốn lấy nhà máy xay lúa cũng các thứ máy khác, hãy do nơi hãng « L'UNION INDUSTRIELLE et COMMERCIALE » môn bài 51 đại đường Chaigneau Saigon.

Giá rẻ rề, mà cách trả tiền bạc cũng là dễ; cho trả 2 kỳ cũng là 4 kỳ, tùy theo ý mình muốn.

Ông chủ hãng nầy rất thiện nghệ biết sửa về việc nhà máy xay lúa cùng các thứ máy móc khác.

Như trong lục châu qui khách muốn hỏi đến chi về máy móc cũng đó phụ lòng nhà máy, tôi không dây nầy lòng, hỏi ba-tác thì.

Có xưởng tại Chợ quán làm và sửa đồ các thứ máy, công việc làm rất kỹ càng và nhậm lẹ lắm.

MUỐN BÁN

40 cái xe kéo tài được một năm còn tốt mua về thì dùng chẳng cần phải sửa chi rảo

Lục châu qui khách ai muốn mua xin do nơi tôi là Trần-văn-Trí ở đường Alsace et Lorraine môn bài 76 trước tiệm cầm đồ Saigon. *(Giá rẻ lắm).*

Đồ tốt mà giá rẻ

Hãng COMPTOIR COCHINCHINOIS, mới lập ở đường Catinat môn bài số 8 và 10, Saigon, (sau lưng nhà hàng Catinat và Continental) có chứa đủ các thứ rượu tây, đồ hộp, bánh hộp, saxon, bonbons, fromage, dầu thơm, nến sáp, nỏi tắt một lời là có bán đủ các thứ vật thực để đồ dùng của mọi người hằng ngày.

Vì hãng nầy mua đồ tại chỗ làm bán Tây nên giá bán rất rẻ, mà đồ lại tốt tinh hảo. Ai muốn mua sỉ về bán lại thì chắc có lợi nhiều, còn mua lẻ thì cũng tính giá phải chẳng. Xin chư tôn niệm tình chiếu cố, bổn-hiệu rất cảm ơn.

HUỲNH-VĂN-HÀNG kính lời cho Lục châu hay rằng kể từ 1er Septembre nầy người chẳng còn là chi nữa việc trong hãng Comptoir Cochinchinois nữa.

Ngày 20 Septembre 1922.

VỀ VIỆC TÀI CHÁNH

GIÁ BẠC

	Sáu mai
Nhà nước	$ 1 60
Ngân hàng Đông pháp	$ 60
Sté de G. de la Banque Ind. de Chine	$ 60
Ngân hàng Hongkong Shanghai	$ 60
Ngân hàng Chartered	$ 60

☆

MỄ CỐC

Giá lúa chỏ đến nhà máy Cholon bao trả lại giá một trăm kí-lô

Vinhlong	$ 5 55 à $ 5 65
Gocong	$ 6 60 à $ 6 90
Bai-xau	$ 6 70 à $ 6 80
Baclieu	$ 8 85 à $ 9 05
Giá thường bực trung	$ 6 75 à $ 6 85

TÀU ĐI LỤC-TỈNH

Chiếc *Mékong*, chạy Pnom-Penh Bacrieu Angkor, ngày thứ ba 18 sept. 9 giờ tối.

Chiếc *J. Ruff* chạy Pnom-penh, Bacrieu, Angkor ngày thứ năm 20 Sept. 9 giờ tối

Chiếc *Mékong* chạy Campong Laos ngày thứ ba 18 Septembre 9 giờ tối.

Chiếc *Blanchet*, chạy Cambodge, Laos, ngày thứ bảy 22 septembre, 9 giờ tối.

Chiếc *Hainan*, chạy Ouest, ngày thứ hai 17 septembre 8 giờ tối.

Chiếc *Namkỳ*, chạy Ouest, ngày thứ sáu 21 septembre, 9 giờ tối.

Chiếc *Namkỳ-Annam*, chạy Gap, Ba'a ngày thứ hai, thứ ba, thứ năm, thứ sáu 8 giờ tối và thứ bảy 12 trưa.

TÀU ĐI CÁC NƯỚC

Tàu chạy đi Pháp-Quốc

Chiếc *Afton* sẽ chạy đi Colombo, Djibouti, Port-Saïd, Marseille ngày 27 Septembre 1923 (M. M.).

Chiếc *André Leban* sẽ chạy đi Singapore, Colombo, Djibouti, Port Said, Marseille ngày 25 Septembre 1923 (M. M.)

Chiếc *Amboise* sẽ chạy đi Singapore, Colombo, Djibouti, Port-Said, Marseille ngày 8 Octobre 1923 (M. M.)

Chiếc *Lieutenant de la Tour* sẽ chạy đi Âu-châu ngày 4 Octobre 1923 (M. M.)

Chiếc *Commissaire P. Lecocq* sẽ chạy đi Âu-châu ngày 25 Octobre 1923 (M.M.).

Chiếc *Kersaint* ở Singapore chạy qua Colombo hôm ngày 15 Septembre 1923 (C. R.)

☆

Tàu ở bên Pháp Quốc chạy qua Saigon

Chiếc *Chili* ở Marseille, Port Saïd, Djibouti, Colombo, Singapore sẽ tới ngày 4 Octobre 1923 (M.M.)

Chiếc *Odesse*, ở Marseille, Port Saïd, Djibouti, Colombo, Singapore sẽ tới ngày 1er Octobre 1923 (M. M.)

Chiếc *Le Chef Mécanicien Mailhol* ở Dunkerque và các bải khẩu Âu-châu sẽ tới ngày 30 Septembre 1923 (M.M.)

Chiếc *Malte* ở Marseille chạy hôm 13 Septembre sẽ ngày 13 Octobre sẽ tới Saigon (C. R.)

☆

Tàu đi Tonkin, Trung-quốc và Nhựt-bổn

Chiếc *Amiral Nielly* sẽ chạy đi Tonkin ngày 23 Sept. 1923, đi giờ sớm mai (C.R.).

Chiếc *Angers* sẽ chạy đi Hongkong, Shanghai, Kobé, Yokohama ngày 23 Septembre 1923 (M.M.)

Chiếc *Chili* sẽ chạy đi Hongkong, Shanghai, Kobé, Yokohama ngày 7 Octobre 1923 (M.M.).

Chiếc *Odessa* sẽ chạy đi Tourane, Haiphong ngày 4 Octobre 1923 (M. M.)

Chiếc *Capitaine Faure* sẽ chạy đi Hongkong, Shanghai, Purlow, Hankéou ngày 26 Septembre 1923 (M.M.)

Chiếc *Le Chef Mécanicien Mailhol* sẽ chạy đi Tourane Haiphong ngày 5 Octobre 1923 (M.M.)

☆

Tàu bên Nhựt-bổn, Trung-quốc, và Tonkin chạy qua Saigon

Chiếc *André-Leban*, ở Yokohama, Shanghai, Hongkong sẽ tới ngày 23 Septembre 1923.

Chiếc *Afton* ở Haiphong, Tourane sẽ tới ngày 24 Septembre 1923 (M.M.)

Chiếc *Amboise* Yokohama, Kobé, Shanghai, Hongkong sẽ tới ngày 5 Octobre 1923 (M.M.)

Chiếc *Commissaire P. Lecocq* ở Tokou, Shanghai, Hongkong sẽ tới ngày 21 Octobre 1923 (M. M.)

Chiếc *Lieutenant de la Tour* ở Haiphong sẽ tới ngày 30 Septembre 1923 (M. M.)

Chiếc *Orénoque*, ở Haiphong, Tourane, Quinhon, Bangkok sẽ đến ngày 20 và 23 Septembre sẽ chạy ra Haiphong (M.M)

Chiếc *Donai* ở Singapore sẽ tới ngày 26 Septembre 1923 (M. M.).

OÁN-HỒNG-QUẦN thứ năm ăn rồi

Thứ bảy còn đang tiếp.

Một bức thơ long-trọng

Tôi gặp nhiều dịp tốt, tôi nghe nói chuyện ông *Robert Crémieux* có lập một cái nhà giấy để lo giấp thơ-kiện, về việc Tòa án và kêu nài bên chánh-trị nơi quan Nguyên-soái và hết thảy các sở thuộc về nhà nước cai-trị đó.

Lại tôi còn nghe đến vang hiệu rất trắng ông *Robert Crémieux* đã xin pháp được mà sao-dịch ra chữ quốc-ngữ các luật-lệ, chỉ-dụ và lời-nghị ban hành cai trị nhơn dân trong đất Nam-kỳ, là để ý cho mỗi người Annam có học lấy cho biết pháp-luật, quyền pháp về thơ kiện, cho khỏi sai lầm, tốn của, vô ích, thất công như bấy lâu nay vậy.

Bởi vậy tôi muốn gặp người cho biết mặt. Tôi liền hành đến tại nhà giấy của người lập tại Saigon đường cái Bernard môn bài số 16 hiệu. Tôi mới ngó thấy tận mặt, ông *Robert Crémieux* thật là một người đã thương lắm, chiều hiền đãi sĩ hậu đãi, ân nói nhu nhã, đàm thắm lắm; người lấy sự chơn thành mà trò chuyện, giáo hiếu, với thân chủ, hay là mỗi sĩ đến viếng nói nhuyện cùng người cũng vậy.

Ông *Robert Crémieux* lại không nề chi khó nhọc, mất ngày giờ, mà cắt nghĩa cho tôi hiểu cùng việc người làm là làm sao. Ngỏ nói thiệt là tuyệt điểu lắm, việc làm có thứ tự lớp lang lắm, cách thức rành rẽ tiện cho thân chủ về công. Việc nào làm cũng mau rồi; thế mà giao việc đến tay người, thì người coi đọc từ giấy, xét tới nghỉ lui, coi phải làm thế nào, rồi lập thơ thân hành đi lo việc nào cùng kiếm. Ông *Robert Crémieux* là một người siêng-năng chi việc lắm, chẳng biết mệt nỗi là chi cả. Người có nói cho tôi biết rằng từ ngày lập nhà giấy nầy tháng 2 tây năm nay, cho đến bây giờ, người chẳng có dặng nghỉ ngày nào hết thảy, nào là ngày chúa-nhựt, nào là ngày lễ-cả thì người cũng đến làm việc luôn-luôn. Lắc nào mà rảnh được một ngày, thì lại đi viếng thăm-chỉ Lục-tỉnh, đi xét các nơi có đặt Đại-lý thay mặt cho người tại Mỹ-tho, tại Vĩnh-long, tại Cần-thơ tại Sóc-trăng, tại Long-xuyên, vân-vân chỗ chẳng phải có giờ rảnh đặng mà nghỉ ngơi được đâu.

Như việc chánh-trị kêu nài nơi Quan Nguyên-soái và nơi các quan chủ-tỉnh chẳng các như khác thuộc về nhà-nước, như sở Thương-chánh, sở Trước-bạ, Điền-thổ, vân-vân; thì ông *Robert Crémieux* làm mau khảm việc làm; còn khi nào mà kiện bên Tòa-án mà phải nước Tây-sư cái gặp việc, thì, ngài lại nước Tây-sư giỏi cho thân-chủ, tiền công ăn rẻ lắm, và người cũng hiệp sức cùng Trạng-sư ấy mà lo cho mau rồi việc cho thân-chủ, chẳng có bỏ trễ khi nào đặng.

Thật ông *Robert Crémieux* là một người ăn đức, hay làm phải, vụ nghĩa khinh-tài lắm, không có cơn nào mà người khi thì lễ nghĩa khỏi bao giờ. Người giải luật-pháp, bầu-luận giỏi, không ăn tiền công chút nào hết, bởi vậy trong hồn tháng mà người đã giúp không ăn tiền được số 500 việc thơ-kiện vậy.

Từ ngày nhà nước Tàu trao cai-trị đất Nam-kỳ ta đây, nầu nay đã được trên 60 năm rồi đó, có ai mà lấy được như vậy hay không. Thiệt là chưa tới chưa từng thấy đó.

Ông *Robert Crémieux* lại còn lấy lời lớn cho dân-tộc ta nữa, là người chẳng nệ tốn của hao tài, nhọc lòng, mất công, mà coi sao-dịch ra bằng chữ quốc-ngữ các luật-lệ, lệ-luật, chỉ-dụ và lời-nghị ban hành cai trị nhơn dân trong cõi Đông-pháp thứ nhứt là người cũ ý cho Annam đất Nam-kỳ mình đọc lấy cho biết pháp-sự mình phải ăn ở thế nào; cho biết quyền pháp của mình được hưởng là làm sao, và cho biết cách thức thưa-kiện khoảnh thế nào mà làm cho khỏi sai lầm, mà tiền mất, tật còn như xưa nay vậy. Ấy cớ phải là ông *Robert Crémieux* chung cùng với nhà nước Đại-pháp mà làm cho dân tộc ta biết được quốc-âm luật-pháp, thì-lệ đó chăng ? Biết chừng nào mà chăng ta đáp nghĩa lại cho ông được trong việc lành quốn-đại như vậy?

Chúng ta là con dân annam ; chúng ta có nỡ đều phong ngợi nhà nước Đại-pháp đã lấy lòng nhơn từ mà sai một nhành vàng dòng giống sang trọng bên nước Langsa qua đây mà truy mật giáo-huấn chúng ta đó mà thôi. Chúng ta cũng đặng vui mừng mà lo công *Robert Crémieux* qua ở xứ đây mà làm lợi cho dân tộc ta như vậy.

Bởi vậy trước khi cất bút tôi phải nói cho anh em biết mà làm một đều tối sau nầy :

Là có nhiều kẻ ghen-hiền ghét-ngỗ, muốn làm hại cho ông *Robert Crémieux* nên hay đều truyền ngôn nói xấu cho người nhiều việc. Những kẻ ấy biết rằng ông *Robert Crémieux* là người thật tình muốn làm ơn cho con nhà Annam ta, nên bắt luận là việc chi thì người làm được thì làm cho con nhà Annam ta khỏi bị gạt gẫu, mất của hao tài đó mà thôi ? Vậy thì những kẻ ấy sợ người có đỡ nên mà bắt phải đến mặt thưa ra cho thiên hạ nọ thấy đó thì sẽ hay, ngại làm chi, nếu chẳng có điều chi phải nói cho ai nghe mà làm tội cho dân tộc ta như vậy.

Tôi lấy làm tosi chí mà làm quen với ông *Robert Crémieux* là người đã trước, đãi tôi trong hậu mà lại còn giao hẹn với tôi nữa ; cho tôi lấy làm khoảnh-hạnh mà biết đặng người lành như ông Robert Crémieux vậy.

Cholon, le 13 Août 1920.
ký tên : LÊ-VĂN-TRUNG
Ông Hội đồng quản-hạt Đông-pháp làm trạng sư trong nghị-viện Đông-pháp, hưởng thọ 62 ngũ hội-đồng

(…) TẠI HÀNG
(…)FRÈRES »
(…)m Đại-lý

(…)rc thơ long-trọng

(…) nhiều dịp tốt, tôi nghe nói (…) Robert Crémieux có lập một (…) để lo giúp thưa-kiện, về việc (…)ều nái bên chánh-trị nơi quan (…) và hết thảy các sở thuộc về (…)ai-trị đó.
(…) nghe đồn vang khắp xứ rằng (…) Crémieux đã xin phép được mà (…) chữ quốc-ngữ các luật-lệ, chỉ-(…)hị ban-hành cai trị nhơn dân (…)am-kỳ, là cố ý cho con nhà (…) lấy cho biết phận sự, quyền (…)ra kiện, cho khỏi sai lầm, tốn (…) thất công như bấy lâu nay vậy. (…)ôi muốn gặp người cho biết (…)n hành đến tại nhà giấy của (…)ai Saigon đường cái Bonnard (…)6 hiệu. Tôi mới ngó thấy tạng (…) Robert Crémieux thật là một (…)ương lắm, chiều hiền đãi sĩ (…) nói nho nhỏ, đậm thấm lắm; (…) chơn tình mà trò chuyện, (…) thân chủ, hay là mỗi ai đến (…)uyện cùng người cũng vậy.
(…)t Crémieux lại không nệ chỗ (…) ngày giờ, mà cắt nghĩa cho (…)g việc người làm là làm sao (…)ật là tuyệt diệu lắm, việc làm (…)p lang lắm, cách thức rành rẽ (…) chủ vô cùng. Việc nào làm (…)ồi; thế vừa giao việc đến tay (…)ời coi đọc tờ giấy, xét tới (…) phải làm thế nào, rồi lập tức (…) lo việc nào cung kham. Ông (…)ieux là một người siêng-năng (…), chẳng biết mệt mỏi là chi cả. (…) cho tôi biết rằng từ ngày lập (…) tháng 2 tây năm nay, cho đến (…)ời chẳng có đặng nghỉ ngày (…), nào là ngày chúa-nhựt, nào (…) thì người cũng đến làm việc (…)úc nào mà rảnh được một (…) đi viếng thân-chủ Lục-tỉnh, (…)ơi có đặt Đại-lý thay mặt cho (…)-tho, tại Vĩnh-long, tại Cần-tho (…) tại Long-xuyên, vân-vân chớ (…)ó giờ rảnh đặng mà nghỉ ngơi
(…)chánh-trị kêu nài nơi Quan (…)và nơi các quan chủ-tỉnh cũng (…) thuộc về nhà-nước, như sở (…)h, sở Trường-tiền, vân-vân; (…)rt Crémieux làm mau kham (…)n khi nào mà kiện bên Toà-án (…)a Trạng-sư cãi giúp việc, thì, (…)n Trạng-sư giùm cho thân-chủ, (…) rẻ lắm, và người cũng hiệp (…)ạng-sư ấy mà lo cho mau rồi (…)n-chủ, chẳng có bê trễ khi nào
(…) Robert Crémieux là một người (…)ay làm phải, vụ nghĩa khinh-(…)ng có cơn nào mà người khi (…) khổ bao giờ. Người giản luật-(…)ận giùm, không ăn tiền công (…), bởi vậy trong bốn tháng mà (…)p không ăn tiền được số 500 (…)n vậy.
(…)hà nước Tân trào cai-trị đất (…)ấy, năm nay đã được trên 60 (…) cò. ai mà làm được như (…)g. Thật là chư tôi chưa từng
(…) Crémieux lại còn làm ơn lớn (…) ta nữa, là người chẳng nệ (…)ải, nhọc lòng, mất công, mà (…) ra bảng chữ quốc-ngữ các (…)ật, chỉ-dụ và lời-nghị ban (…)hơn dân trong cõi Đông-pháp (…) người có ý cho Annam đất (…)h đọc lấy cho biết phận-sự (…)n ở thế nào, cho biết quyền (…)nh được hưởng là làm sao. và (…)h thức thưa-kiện khó dễ thế nào (…) khỏi sai lầm, mà tiền mất, tật (…) nay vậy. Ấy có phải là ông (…)ieux chung cùng với nhà nước (…)à làm cho dân tộc ta biết được (…)ật-pháp, thể-lệ đó chăng? Biết (…)mà chúng ta đáp nghĩa lại cho (…)ông việc lành quãn-đại như vậy? (…)à con dân annam; chúng ta có (…)ng ngợi nhà nước Đại-pháp đã (…)n từ mà sai một nhánh vàng (…) sang trọng bên nước Langsa (…) tuay mặt giáo-huấn chúng ta (…) Chúng ta cũng đặng vui mừng (…)obert Crémieux qua ở xứ đây (…) cho dân tộc ta như vậy.
(…)ớc khi cất bút tôi phải nói c(…) (…) mà làm một đều tốt sau này: (…)n kẻ ghen-hiền ghét-ngỏ, muốn (…) ông Robert Crémieux nên bày (…)gôn nói xấu cho người nhiều (…) kẻ ấy biết rằng ông Robert (…) người thật tình muốn làm ơn (…)à Annam ta, nên bất luận là (…) người làm được thì làm cho (…)nam ta khỏi bị gạt gẫm, mất (…)ó mà thôi? Vậy thì những kẻ (…)ời có dở mảo mà bắt phải (…)m ra cho thiên hạ ngó thấy đó (…)ợi ngừng lắm, nên chúng nó (…) đặt đều mà nói xấu cho người (…)y. Ấy vậy anh em phải giữ, (…)ời những người nói xấu cho (…) Crémieux. Bởi vì chúng nó (…)ật lòng binh vực con nhà Annam (…)bert Crémieux vậy đâu, chúng (…) lợi riêng thì đủ dùng mà thôi. (…)m toại chi mà làm quen với (…) Crémieux là người đã rước, (…)g hậu mà lại còn giao hữu với (…)n tôi lấy làm kiêu-hãnh mà biết (…) lành như ông Robert Crémieux

Cholon, le 13 Août 1920.
ký tên : LÊ-VĂN-TRUNG
(…)ồng quản-hạt Đương-kiêm làm (…)
(…)hượng-nghị-viện Đông-pháp,
(…) hưởng thẻ đệ ngũ bội-tinh

RƯỢU **COGNAC** **MARTELL** *Tốt hơn các thứ Cognac*

Đại lý một mình hãng: **Société Marseillaise d'OUTRE-MER. — SAIGON**

VIN de VIANDE

AUBERT

Rượu máu thịt

AUBERT

Thứ rượu bổ lực và bổ huyết hay hơn hết, từ đó đến giờ ai ai cũng biết.

Của

SOCIÉTÉ du GRAMINOL

& SUPERCAO chế ra

Có được thưởng NGÂN-BÀI, KIM-BÀI

HORS CONCOURS

MEMBRE DU JURY

Có bán khắp nơi : Có trữ tại :

MAGASIN UNIVERSEL

187, Rue Catinat. 187

NHÀ CHỤP HÌNH

NADAL

118 và 120, đường Catinat.— Saigon

Mới tiếp đặng máy chụp hình hiệu **GAUMONT** 6×13, *kiến, giấy và các vật liệu* để dùng chụp hình hiệu :

GUILLEMINOT, LUMIÈRE, AS DE TREFLE, *giấy* **SELTONA**.

Có đủ đồ phụ tùng theo máy chụp hình như, chưng cây, thao rửa kiến, đồ đựng nước thuốc, ly vân vân..

HỌA HÌNH RA LỚN — VÔ KHUÔNG

Có để sẵng một phòng lãnh rửa kiến cho các người chụp hình chơi riêng cho người nào muốn rửa kiến hoặc vô hình, hay là sửa soạn máy — tùy thích.

Đồ nhuộm hiệu

L'Idéale, Kabiloxine

Nhuộm một mình cũng đặng và bất kể là vải gì..

Đồ cẩn, đồ thêu và hoa-ly

BÁN TẠI TIỆM

TRẦN-QUANG-NGHIÊM

đường d'Espagne số 200 (góc Chợ-mới)

SAIGON

Giá rẻ.

Tiệm nầy trữ đủ các đồ cần dùng về việc đèn khí, như dây đèn, bóng đèn, quạt máy điện, bàn ủi điện v. v. và đủ các kiểu đèn thắp bằng dầu sáng và dầu lửa có măng sông và bằng tơ lụa Ba-kỳ

Bán sỉ và bán lẻ giá rẻ.

Văn đàn

Thu oán (hát nói)

Chiều thu trời bể một màu,
Chân trời góc bể trước sau một mình !
Kià đôi nhạn liệng ngoài gành !
Nhạn vui bè bạn sao mình lẻ loi !

⁂

Đa sầu, đa cảm

Ở trần gian sầu cảm có riêng ai,
Trót dở dan vướng phải lưới tình,
Dầu muốn gỡ, gỡ mà khó gỡ.
Nào mới đó cùng nhau gần gũi !
Nay đâu rồi, muốn dặm tìm mà xa !
Biết ông xanh hay chọc khách tài-hoa
Thì ta đập nát khối tình ta cho rảnh.
Để chi đó bày ra lắm cảnh :
Giận, mừng, buồn, vui, thương, nhớ bận lòng người.
Tuồn đổi diễn lắm trò cười.......

Thu-oán (từ khúc)

Phòng thu lạnh lẽo ngọn đèn mờ,
Gối chích chăn đơn luốn đợi chờ !
Ai mà đợi ! !
Biết có chờ ? ?
Lữ khách đêm thu luốn tưởng mơ,
Tơ tưởng mơ hỏi ai có nhớ ?
Khi gặp gỡ !
Lúc đưa thơ !
Lòng tơ rối vò tơ,
Rối vò tơ khôn gỡ
Gió thu thổi mạnh cánh cửa mở,
Cửa mở xa nghe tiếng dế ngâm :
Tình nầy cảnh ấy nghĩ càng thấm,
Thấm, thấm lụy tuôn dầm.
Nghe gươm Ngọc Đế tay muốn cầm,
Muốn cầm gươm báo mà đâm cái sầu !

Đi đường gặp mưa

Mù mịt đen thui khắp cả trời,
Mưa gì mưa mãi thế không thôi !
Bùn lầy sùi-sụp, xe khôn chạy,
Nước chảy ồ ào, đá cũng trôi.
Kẻ kéo gió đùa, đùa khó kéo.
Người ngồi mưa tạt, tạt khôn ngồi.
Sá gì mưa gió thân nam tử.
Đành chịu gian truân chửa gặp thời.

Quảng ngãi — Ba-khê,
ĐOÀN - KHẮC - HUỲNH.

TẠI TIỆM

ĐẠI-ÍCH

ở CHỢ-LỚN

ĐƯỜNG THỦY-BINH, MÔN BÀI SỐ 375

Có bán xe máy đạp hiệu **PHI-PHI MALBROUGH, TALBOT,** mấy xe hiệu nầy tốt hạng nhứt mà giá lại rẻ hơn các hiệu khác.

Có bán đủ *đồ phụ tùng* theo xe máy đạp, giá rẻ; *Quạt điện khí, bàn ủi điện khí, bóng đèn điện* hiệu **Pilips**, *dây đèn,* vân, vân.

Có *bán đèn măng-song* thắp bằng dầu sáng và dầu hôi cho tới 800 bougies, *đồ để hâm đồ ăn* thắp bằng dầu hôi.

Có bán *Cam xe-kéo* giá rẻ lắm.

ANCIENNE MAISON **PHỦ-TOÀN**

ĐÓNG GIÀY TÂY VÀ ANNAM

LÊ-VĂN-BẾN

CHỤP HÌNH VÀ RỌI HÌNH RA LỚN

SAIGON

17-19 Rue Amiral Courbet, (Halles Centrales).

Hang buôn E. HEUMANN

60, đường Mac-Mahon.— SAIGON

Tên dùng đánh dây thép : **HEUCO Saigon**

Dây thép nói số **268**

NHẬP CẢNG — XUẤT CẢNG

LÃNH VIỆC — BÁN SOÁT

Có trữ bán :

Rượu **CINZANO Turin**

Vermouth, Asti-Spumante.

Hãng **PIDWELL Paris**

Sữa Condensé sucré «Favorite»
Sữa không đường «Gloria»

MULFORD & Cie Philadelphie

Pastilles à la Menthe :
Màu hường, Màu tím

NICOLAS ROUGIER FILS
Marseille

Đồ nhuộm tơ, vải

LE NÉOPTOL FRANÇAIS Paris

Thứ tẩy độc cốt nhứt. Giết độc trùng.
Tránh khỏi sự tiêm-nhiễm và các thứ bịnh
Bán các mùi hôi và dơ

GUILLOT & Cie BORDEAUX

Là thứ rượu mạnh

BOUCHAND PèRE & Cie FILS
BEAUNE (Côte d'Or) Reims
BORDEAUX

Rượu tốt Bourgogne và Bordelais
Rượu thường dùng

ELESCA Paris

Đồ ăn bổ
Sữa đường Cacao là một thứ ăn điểm tâm qui lắm, mỗi lần ăn cứ pha với nước sôi.

Hãng **LAUTIER Fils**
Crasse (France)

Dầu Olive thứ thiệt surfine vierge có cốt Olive de la Provence nên bảo chắc rằng tốt.

A. DEJEAN.— CETTE.

Rượu mạnh.

Société Coopérative des Muscats naturels de Frontignan

Vin **MOUSSEUX** duc des Bardes
Là thứ rượu Sâm-banh ngon

VIN TONIQUE

ET

BI-NUTRITIF

DU DOCTEUR **RIP**

Vệ sanh TỬU của Lương y RIP chế

Thứ thuốc rượu nầy là một vị đại bổ gân cốt cùng là tráng kiện tinh thần, bất kỳ là bao nhiêu tuổi đều uống đặng cả. Những kẻ tuổi cao khí lực suy giảm, vội thấy ngày xuân đã thỏn mỏn hễ uống rượu nầy vô, thì ắt đặng cử lão thành đồng, mặt mày tươi tốt coi như trẻ, lại mạnh hơn xưa.

Còn con nít liệt nhược, đờn bà mất máu, có huyết bạch, có chửa, những kẻ hao tổn tinh thần hễ uống rượu nầy vào thì mạnh mẽ, lẫm liệt, da thịt đỏ sẵn, tinh thần tráng kiện.

Giá mỗi ve là ba đồng bạc

Có trữ bán tại tiệm thuốc Tây *ở đường Marins số 190, Cholon.*

Dépot PHARMACIE FRANCO-CHINOISE 190, rue des Marins Cholon.

LỜI RAO

Loài MUỖI là một thứ độc trùng, nó hay làm cho người ta hư tổn huyết mạch. Lúc trước nước Huê-kỳ đào kinh Ba-na ma, bị chết mấy trăm muôn dân phu, bị chết tại nơi miệng con MUỖI, làm cho công việc bê trễ, ngài chủ hãn phải xử hình, sau lại có quan Bác sĩ-y-khoa tới đó tìm ra, mới biết là bịnh rét xử đó chẳng phải tại nắt nước độc tại nơi một con MUỖI, nên mà sanh ra, mới kiếm đặng một thứ thuốc trừ MUỖI, nên chi kinh Ba-na ma thành công hiệu. Tôi cũng thấy rõ biết chắc như vậy, nên mới chế ra một thứ NHANG trừ MUỖI, để nhãn hiệu là con cá Thia-thia tàu, bất cần là thứ MUỖI, và thứ MÒNG-BONG nghe mùi nhang thì trốn đi mất; thiệt có ích cho đời nhiều lắm, xin hãy mua dùng thử coi mới biết hiệu nghiệm.

QUẢNG ĐÔNG HƯNG
N° 301, Rue des Marins Cholon

chư tôn có gởi Mandat xin đề tên M. QUANG-THOẠI cho tiện bề lãnh tiền. Rất cám ơn.

TẠI HÃNG CHÁNH

Hiệu là **BOY LANDRY** ở Saigon, số 17 place du Théâtre (ngang lòng nhà hát tây) có bán đủ các thứ *rượu tây (rượu chắc thứ thường dùng thứ thiệt tốt)* các thứ *rượu bổ khỏe và đủ các thứ vật thực.*

Một mình hãng nầy làm Đại-Lý cho thuốc điếu hiệu J B là một thứ thuốc điếu ai cũng ưa hút vì mùi nó thơm lại không khô cổ.

Xin viết thơ cho hãng mà hỏi giá cả các món hàng hóa, thơ viết bằng chữ Quốc-ngữ cũng đặng thì hãng sẽ hồi âm cho chư tôn lập tức.

Vị nào ở Lục-châu lên Saigon mua đồ xin mời đến hãng xem hàng hóa, hãng rất vui lòng tiếp rước.

CÁO BẠCH

Tại thành phố Mytho, mới lập ra một nhà in chữ Pháp và Quốc-ngữ, đóng sách tây, và bán đồ văn-phòng tứ bửu của Pháp quốc. thủ danh «**IMPRIMERIE PROVINCIALE DE MYTHO**» Ấn vụ nầy ở tại nhà hàng lớn gần gare xe-lửa, của **LƯƠNG-KHẮC-NINH** tự Dũ-Thúc lập: nhứt là có ý làm tiện-ích cho người bổn-quốc, khỏi phiền phí, công và tiền, lúc cần dùng đồ vật in và giấy mực truyện sách, nhì là sơ khởi giùm cho cho đại-địa, còn thiếu ấn vụ.

Lâu rồi ai chẳng biết tên Ninh,
Bạn ghét người chê cũng chẳng ghình.
Quyết một làm ăn cho phải thế,
Lo chi bạn ghét với người khinh.
Người khinh ép mình nên,
Bạn ghét thật giúp mình.
Khinh ghét thêm nong sức,
Cơ, trí, tín cho liên.
Chu nhơn đon kinh.

Phụ thêm có bán sách Nam quốc lễ-nghĩa huấn tục mới in rồi bốn cuốn 1, 2, 3 và tư giá mỗi cuốn một giác.

LỜI RAO

Tại tiệm tôi có trữ bán máy căng vàng (Laminoir) kiểu cũ hồi trước tôi mới đặt bên tây gởi lại, hai cái trục bề dài tam phân tây, giá mỗi cái 180 đồng; ai muốn mua hãy gởi thơ xin hình máy ấy tôi sẽ gởi cho.

BÙI-QUANG-NHO
Commerçant (BENTRE)

Mục-tú-Nương

(NÀNG CÓ HAI CON MẮT ĐẸP)

(Tiếp theo)

Nay gặp Nẹt-vinh đây, thì thêm đặng một người thứ ba nữa cũng là tử-tế như vậy hay sao ?

— Mô-lê-vơ-ri-ê hỏi : « Hồi chưa vô nhà thương nầy, thầy ở đâu?

— Tôi không nhớ chi hết, và từ đó về sau, việc gì nữa tôi cũng đều quên phức.

— Thầy quên cũng phải... Chắc ngày sau cái việc nầy tự nhiên sẽ minh bạch lần lần... Thầy thầy thì tôi có ý lo dùm,.. đa thầy Rốc-cơ-boe.

— Ngài chớ kêu tôi bằng tên ấy, vì nó chẳng phải của tôi mà.

— Xin để tôi kêu đỡ... Tôi sẽ ráng mà tìm cho ra các việc mà nói cho thầy rõ, chắc bấy lâu họ dấu, không muốn nói cho thầy nghe thấu làm chi.

— Thầy làm sao bây giờ ?

— Trong nầy tôi có quen với nhiều tay trí-thức lắm, tôi nói trí thức là nói thật, chớ không phải biếm ai đâu, thầy nên tin lấy..

Nẹt-vinh mừng thầm bèn nói :

— Vậy thì ngài nhậm thế mai nầy giải ề thiệt hư dùm cho tôi đặng há?

— Chắc trong tay.

— Ngài ôi... tôi xem ơn nầy bằng ơn tái-đạo.

Mô-lê-vơ-ri-ê có ý khiêm nhường tỏ rằng việc nhỏ mọn mà Nẹt-vinh cầm bằng trọng-đại, chớ thật, làm dùm, người chẳng phải tốn công chi... rồi Mô-lê-vơ-ri-ê lại tiếp rằng :

« Mà trước hết đây, để tôi rút thầy đi khỏi cái nhà ghê-gớm ấy mới phòng xong.

— Ngài tin đặng sao ?

— Có khó gì.. Bên nầy còn hai trống.

— Tôi với ngài mới gặp nhau mà ngài dùm giúp cho tôi nhiều việc quá!

— Thầy ôi, tôi đã có nói rằng thầy thầy tôi thương lắm... Tôi mà ra sức mọn giúp thầy đây, là sở-dĩ giải khuây luôn thể, và trong chốn nầy, tuy bọn tôi không phải là không có thể thân, song ít gặp dịp nào mà làm nghĩa đặng; để rồi thầy coi, chiều nay thầy sẽ qua bên nầy, ngủ tại cái phòng kế phòng tôi, cái phòng nầy tuy không bì kịp với cái phòng tôi để cho thầy nghỉ ở nhà tôi, trong đài Tu-ren thuở trước ước như lúc ấy đặng gặp nhau, song thầy ở an-tịnh đặng...

Nẹt-vinh sắp tỏ dấu tạ ơn, Mô-lê-vơ-ri-ê đưa tay chận và nói tiếp :

« Chừng ăn cơm trưa rồi, thầy điều dưỡng của tôi qua đắc thầy về bên nầy, và sáng mai, mình sẽ hội nhau lại đây mà đàm đạo nữa.

Ai cũng biết sáng bữa sau, Nẹt-vinh lật đật thể nào đặng tới nơi kỳ-hẹn. Còn nói chi đêm ấy, chàng ngủ trong một cái phòng sạch lắm, một giấc thẳng kẻ, chẳng phải bị tiếng rần-rật mà giựt mình hoài như trước nữa. Nhờ nghỉ khoẻ, nên trí chàng định tỉnh lại bộn rồi.

Khi chàng đến giáp mặt với ân-nhân, Mô-lê-vơ-ri-ê cũng cứ mau-mắn lắm hỏi thăm chàng qua ở đó thể nào. Rồi, chừng Nẹt-vinh tạ ơn xong, người ấy nói : « Tôi đã có hỏi thăm chuyện đó rồi... Bọn tôi có một anh điều-dưỡng bồ theo cho bọn tôi sai khiến là Sê-rôm đó; hôm qua nó thấy thầy là người ở bển nên muốn dủi ra, mà từ đó tới nay thầy coi nó giỏi không cho biết... Thằng nhỏ đó ở có lòng với bọn tôi... Nó lo mà ngừa kẻ điên ở chỗ nầy, chẳng để bịnh nào loán vào đây khuấy phá và lại đem những tin tức ngoài vào cho bọn tôi rõ mỗi ngày... Huống chi việc nầy, vẫn là việc riêng của bọn ta... Nó đã lo mà dọ hỏi rành rồi đó.

— Nó hỏi ra những việc chi đâu?

— Trước hết, trong mấy phòng việc đều cho thầy cái tên Rắc Rốc-cơ-boe đó hết.

— Thì tôi nói vậy, đa ngài.,. Song tôi chắc rằng tên đó chẳng phải của tôi đâu... Nhưng mà nếu tôi quên cái tên thiệt của tôi đi, là tại bị thương-tích trên đầu mà ra như vậy; và bây giờ miếng thầy, nếu biết, nói ra dùm cho tôi, thì họa may tôi bắt đó mà phăn ra việc xưa kia đặng?

— Luận thông đến thế mà vu người ta là điên, thiệt ngặt biết chừng nào.. Mấy lời tôi muốn nói đó là theo giấy tờ của nhà nước mà thôi.. Hỏi thì nghe nói rằng họ lượm thầy ngoài đường xe lửa trong đêm nọ nhằm tiết đông-thiên... Ban sơ họ tưởng thầy là người rải mang bịnh trong đám xe nổ đêm ấy, và tôi cũng thấy nhựt-báo nói như vậy nữa...

Rốt lại xét trong mình thầy, và gặp những tờ giấy tên Rắt Rốc-cơ-boe, tù ở Gui-danh vượt ngục, họ bèn đè thầy là tên ấy... Xin thầy đừng phiền, đã sai đi hỏi đặng chi tôi cứ nói y lại vậy.

Nẹt-vinh đáp rằng việc ấy chẳng đã rõ, vì ông thầy thuốc cũng đã có nói cho mình nghe rồi như vậy...

Song chàng xem xét hoài cũng không thấu-đáo nguyên-do.

Mô-lê-vơ-ri-ê nói : « Dầu thế nào mình cũng phải ráng tìm cho ra các khúc-nôi !

(Còn tiếp).

HỘI NHÀ MÁY XAY LÚA VIỄN-ĐÔNG

(Rizeries d'Extrême-Orient)

Hội nặt danh vốn hùn 25 triệu quan tiền Langsa đều đóng tất số

Ở tại **SAIGON**, đường Belgique, môn bài số 15. — Nhà máy xay và kho trữ ở tại **CHOLON**

CÓ PHÒNG VIỆC RIÊNG LO VỀ CHUYỆN LÚA

MUA LÚA VÀ LÃNH BÁN LÚA — GIÙM TIỀN LÚA VÀ THẾ LÚA — CHỞ LÚA — LÃNH LÚA GỞI KHO

Trước khi bán lúa, xin hỏi bổn hiệu; nếu vị điền-chủ nào mắc đi không đặng thì viết thơ cho bổn hiệu, bổn-hiệu sẽ đến viếng mà bàn luận. — *MUỐN HỎI CHI THÌ BỔN-HIỆU SẴN LÒNG CẮT NGHĨA CHO HẾT.*

Phòng việc : *ở tại đường Belgique, môn bài số 15.*

CÓ ĐẶT HÃNG NGÁNH TẠI CẦNTHƠ — Và có lập chành mua lúa nơi các chỗ thị-tứ

LA'dministrateur Gérant : NGUYỄN-VĂN-CỦA

SAIGON. — IMP. DE L'UNION TIRAGE 3.500 EXEMPLAIRES

Tirage 3485 ex
le 20-9-1923

PHẢI HÚT THUỐC «IMPERIALES»

A COURTINAT & Cie — SAIGON

CHỦ ĐIỀN ! NÔNG GIA ! CÁC NHÀ CÓ XE HƠI !

Các món gì của chư-tôn muốn làm bằng sắt, làm ra hay là sửa lại những máy móc và đồ khí-cụ về nông-nghiệp;

Làm các món nhỏ rời của mô-tơ bằng thép, gan, đồng, đồng-bạch.

Thì xin chư-tôn hãy đến :

FORGES ATELIERS ET CHANTIERS D'INDOCHINE

Tại Khánh-hội, Quai de la Marne

Dây thép nói 95 mà đặt.

Làm kỹ-càng lắm, có tay thợ chuyên-môn ở các xưởng kỹ-nghệ khéo bên Pháp-quốc kiểm điểm công việc làm.

TRƯỜNG TƯ TÍCH THIỆN

Tỉnh Soctrang

M. Thiện nguiên Học sanh trường cao Đẳng su-Phạm Hanoi mới lập một cái trường tư tại tỉnh Soctrang ở nơi gần phố M. Trần-bá-Lợi-ạh, để dạy trẻ em học đến thi cấp bằng sơ học.

Học phí mỗi tháng

Ăn nơi học ở trong :

Lớp tư và lớp ba	15$00
Lớp nhì và lớp nhứt	16 00
Ăn ngoài học trong :	
Lớp tư và lớp ba	4$00
Lớp nhì và lớp nhứt	5 00

Hiện giờ M. Thiện đang tạm mướn căn phố, qua năm sau sẽ cất rộng lớn thêm.

Việc ăn ở cùng việc dạy dỗ đâu đó đều tử tế và hết lòng lo lắng cho trẻ học sanh.

Ấy vậy học sanh hạt Soctrang lấy làm có phước mà được một trường tư và lại được có một ông cai trường xứng đáng như Th. Miện.

NHÀ CHỤP HÌNH MỸ-NGHỆ

Thợ chuyên môn ở các tỉnh lớn thành Paris sẽ

KHÁNH-KÝ và CÔNG-TY

54, đường sở sa (*Boulevard Bonnard*) SAIGON.

Dây thép nói số 416 — Dây thép đỉ tắt Khánh ký, Saigon

Người chụp hình chơi. — Chụp hình đủ kiểu, hình mầu đề sắc, hình về bằng mực tàu ; chi-phiếu mỗi nghề rọi hình ra lớn rất rẻ hơn các nơi. — Mỗi ngày đều có chụp tại tiệm hoặc đến nhà thân chủ. Cũng có bán đồ để dùng chụp hình ; Rửa hình và rửa kiểu rất kỹ và rất giỏi. — Ở tiệm có sẵng các kiểu khuôn. — Có bán sơn-thủy bằng mực, bằng dầu, đủ các màu; Vẽ sẵng hoặc vẽ theo ý qui khách đặt, khi đặng bang muốn mua sơn thủy, xin chiếu cố mà ghé đến tiệm chúng tôi trước khi mua nơi khác

Qui khách ở Lục-Tỉnh muốn thợ đến nhà chụp xin gởi thơ hay đánh giây thép chỉ cho ở ở chỗ rành thợ sẽ đến tại nhà.

PENSIONNAT

KHƯƠNG-HỮU-PHỤNG

Vinhlong

Vì mắc đi trường cất lại rồi kỳ bãi trường Juillet nầy phải lưu học các lớp.

Từ 28 Juin 1923 tới 3 Septembre 1923.

Có nhiều trò thời học không cho bảo-trường hay, lớn cho bảo-trường phải để giường không đề mọi người, không đám thân học trò mới.

Vậy bổn trường xin các trò cũ tựu trường mọn học nầu hay thời phải viết thơ cho bảo-trường hay, còn các trò mới, muốn xin vô học, cũng nên viết thơ trước đến chỉ, làm như vậy tiện cho bổn trường khỏi sự thân học-trò qua ở và khỏi để giường trống mà đợi các trò đi thời học

Trăm năm không phai

NHÀ HỌA CHƠN-DUNG

NGUYỄN-ĐỨC-NHUẬN

58 73, Boulevard de la Somme

(NGANG CANH XE LỬA GIỮA CHỢ CŨ)

SAIGON

Thợ vẽ tiệm này đã có bằng cấp tốt nghiệp nơi trường xảo-nghệ, và được 3 cái bằng-cấp đấu xảo Hanội ; mới năm rồi đự cuộc đấu-xảo thành Marseille lại được thưởng bằng cấp và Médaille rất xứng đáng. Hình vẽ thiệt tinh xảo và để trăm năm không phai.

Chụ quí vị muốn vẽ xin gởi hình chụp đến hoặc viết thơ hỏi, tiệm nầy sẽ gởi cho một tờ cáo bạch có biên rõ thước tấc giá cả các nghía phân minh

Sông lâu nhờ rượu

(Longévité grâce à une liqueur)

Hiện bây giờ bên nước Hoà-kỳ một vị điền chủ đã ngoài 95 tuổi mà hãi còn sức lực mạnh mẽ như người mới 70, 80 đứng hết hồi, ăn nói rõ ràng, về ngày ở người trẻ ngoài đồng coi tới-lui làm công chuyện.

Ngày nọ có một người đi thăm hỏi, hỏi thử cho biết tại điền ông ấy dùng thứ thuốc gì mà cứ còn cho lực khỏe mạnh như vậy? Có thứ lạ thường khác gì ta đã nghe danh trường sanh bất lão.

Người khách nghe nói rồng cả thảy chẳng có thứ thuốc trường thọ nhường bao, liền về nhà sai trẻ đi mua cho được thứ rượu Quinn-Saniane mà đồng mới bán. Thiên hạ nghe nói rồng có thứ thần-tiên, cũng bèn rủ nhau đi mua rượu ấy đem về mà uống hỏ quanh năm.

Có bán trong các tiệm hàng xén (épicerie)

« KIM HƯNG »

đường Marins số 58 tới 68 et route Stratégique

CHOLON

Lãnh thợ đời hoặc sửa thùng xe hơi đủ kiểu, có bán cây để làm mui xe. Lãnh mạy áo nệm xe. Về việc máy móc có tay thiện nghệ lãnh sửa chữa chắc chắn. Lãnh sơn xe hơi Huê kỳ có bán đủ, không thiếu món gì. Xe hơi hiệu Tây bết cần lòn nhỏ hư khó cách gì cũng rằng hết sức làm cho vừa lòng qui-vị. Lãnh sơn xe hơi mau gì cũng đặng. Sửa bình Accus, Dynamos (đủ điều khi trong xe hơi), và cũng có đồ mới để bán lòn nhỏ đủ kiểu. Giá tính thiệt rẻ.

Chủ nhơn là người Annam thông thạo về việc xe hơi nhứt là đủ có xe đi Location hỏi trước và xe Camion đưa. Xin đồng-bang chiếu cố giúp bổn-hiệu làm sẽ việc chắc rằng mọi việc chư-tôn phú thác cho hãng nầy thì sẽ đặng vừa lòng chẳng sai.

丑 文 芳 人 玉

Chủ nhơn.

HUỲNH-VĂN-SỬU

Kính điều.

Gia-truyền tập

Thuốc làm mau lớn

Muốn làm cho con trẻ mỗi ngày mau mạnh mau lớn, gầy ốm đều vầm-vỡ, thì làm thứ 5 rup nầy mà cho nó uống.

Riphosphate de chaux	10gr.
Nước	250.
Sirop đường	40.

(par Trần-văn-Minh).

Thuốc trà trị bịnh đau răn và nhức đầu

Khi nào đau răn hay là nhức đầu thì lấy trà trong rồi vấn thuốc điếu mà hút. Hút một vài hơi thì lần thấy sự nhức đau ấy lần lần hết.

(par Trần-văn-Minh).

Thuốc xức ghẻ trên mặt

Nhiều đứa con nít hay có ghẻ nơi mặt, ban đầu it sau lây ra nhiều cả về, cái mặt coi sần sượng và chảy nước, tục gọi là đói ăn, thì phải dùng thuốc nầy mà trị nó thì thấy thần hiệu.

Tam-thiên đơn 2 cắt. Hồng-hoàn 7 su. Tòng-chỉ 1 xu (tại tiệm thuốc bắc) mua ba thứ tán cho nhỏ mà lòa lộn lại, rồi đổ vô một chút dầu dừa hoặc dầu phộng mà trộn với thuốc cho sền sệt mà xức chỗ nào có ghẻ. Phải chịu khó mà xức thuốc nầy nó rát lắm.

M. Thiết.

Thuốc siêng

Nguyên toa thuốc siêng nầy là thuốc Gia-truyền, nhiều người dùng đã thấy hay, nên tôi biên ra đây nếu giúp ích cho đồng-bang khi bịnh sự mà dùng.

Mua vị thuốc bắc :

Càng cương,	3 su.
Thạch xương bồ,	3 su.
Cam thảo,	3 su,
Kiềm 1 củ bỏ vỏ,	
Nhựa bàng	3 su.

Mấy vị nầy sao riêng từ món cho vàng, đoạn khử thổ. Rồi thì một cô gừng bàng ngón tay (xắt 3 lát).

Đoạn nơi đồ vào siêu sắc 2 chén nước còn lại 7 phần uống.

Trị siêng

Hãy kiếm mua 1 con khoan cô cắt lấy quyết hòa với rượu mà uống, còn thịt thì ăn.

Thể thao

Cuộc đấu cầu

Chiều chúa nhựt, 16 Septembre rồi đây, hội «Etoile de Giadinh» được với hội «Choquan» tại sân Larcylerie.

Tuy là một cuộc đuợt đấu mùa mà rất hay, ai có đến xem cũng gia tăng cổng một nhọc chắc nào.

Người mỗi đấu cầu khác-khác, trong có một cuộc đấu banh trên mà xem, lại nhờ buổi trời thanh gió mát, nên hay đặng tin thì đều đến xem, đứng bốn phía sân chật nít ; nếu có góp tiền như mọi khi, thì nước cũng đặng hơn vài ba trăm đồng.

Hội «Etoile de Giadinh» ra đuợt bên lân hội «Choquan» mới tới.

Hồm giờ M. Ut chịu ở sấp tu hú lêm giám-cuộc giờm.

Khi thổi tiếng đâu cho gian hàng ngũ, mỗi thấy rõ mặt của các người cử-vỏ.

Hội « Etoile de Giadinh » sắp như vầy :

Tai — Môi — Thôi — Tông — Rót
Lâm — Nhiều — Hôi
Thi — Thơm
Biên

Hội «Choquan» sắp như vầy :

Lan — Lăng — Vi — Cầu — Yan
Laverda — Trơ — Gỏi lì
Fire — Giỏi !
Điệu

Sánh hàng ngũ của hai hội thì bên nào cũng có người cử-vỏ, tài tình : nào thầy Thơm, Trời, Tai, Tai-Mỏi, Rót, Nhiều bên «Etoile de Giadinh», nào thầy Vi, Lun, Fire, Giỏi, Yam bên «Choloan».

Vừa thổi tu hú nhẹp cuộc thi Etoile de Giadinh» chuyền trước. Trong mấy phút đầu xảy lần bên «Cholon» nhiều phen, song lớp thì Mỏi và Thôi đã lại ra ngoài, lớp thì hai người bận tập «Choquan» lận lâm ngăn cũng chận mà đã trở lại hết. Chơi chừng 15 phút thì đã thấy mấy người cử-vỏ bên « Etoile de Giadinh » mệt rồi. Thiệt vậy, vì từ ngày mùa mưa tháng tròn, chẳng thấy ấp-ỉ luyện chi cả, nay khởi sự dượt lại, chạy một chút đỉ mệt thở hào hển rồi.

Từ đây «Choquan» mới lước tới, song, nhiều lần bị Thơ và Thi chặn mà đã trở lại hết. Lần sau người tiếc đạo góc mặt đã gỡ giờ, trái cầu chạy nhe nhe. Nhiều muốn đá trở lại, song thấy đặng trái banh lại trở lại tuốc vô goal ; ấy cũng vì chẳng có dượt nên đá trật banh chẳng đi thro phương thường, hướng mình muốn. Bem giữa sân chuyền lại it hiệp thì nghe tu hít thôi cho nghỉ nửa giờ.

Nghỉ rồi khởi sự lại, hai bên chơi man mắn hơn nửa giờ đầu hội phần chuyền trái cầu qua, lại thường thường chẳng bên nào thắng. Bên Choquan có đi lọt goal Etoile de Giadinh hai lần nữa, song chẳng đặng ăn, vì có người tiền đạo chạy qua khỏi hai người hậu tập «Etoile Gia-tinh» trước trái banh. Chơi tới hết giờ mà vẫn còn 0 partout.

Hai hội dượt với nhau đây rồng là hội Annam. Người Annam ta có đi coi, thấy rõ tài hay cách giỏi thì lấy làm toại chí, vẻ góc đang bên bàn, luận luận, có lòng trong cậy rất nhiều cho mùa tới đây cũng một hội Annam tranh đặng hình dông nữa.

M. Thôi là một tay cử-vỏ, danh tiếng nổi như phao trong mấy năm trước, vì một phút rủi ro, mà buộc mình phải nghỉ hơn ba bốn mùa rồi ; ngày nay vì cái lòng mến hội, vì tình anh em, nên quyết chí ra tập rèn lại mà làm cho hội rỡ mặt cùng bạn, xem cách đá, cách lừa sau kém hơn xưa, song sự hay bỏ lắt chẳng mất, M. Thôi ra gặng dượt từ đây cho đến ngày tranh hình đồng, chắt có lẽ cũng trở nên thuần thục hơn xưa.

Hội «Etoile Gadinh» thêm đặng M. Thôi, mà mất M. Vi, thì rất uổng ; song nghĩ lại không sao, vì M. Vi có phụ hội «Etoile de Giadinh» mà về hội «Choquan» nên làm cho hội «Choquan» có danh thì cũng là rỡ ràng mới hội Annam.

Hội «Choquan» nhờ dượt thường nên đã nhuần nhã, cách chơi khá hơn năm rồi hội phần.

Hội «Etoile de Giadinh» phải được cho thường mới đặng.

Nghe nói rằng hội «Etoile de Giadinh» có thêm đặng vài người cử-vỏ mới hay lắm. Nếu sắp mười một người đi đá mà có đủ M.M Giỏi, Trong, Qui và vài người mới đó thì hội «Etoile de Giadinh» đứa lắm, và hay vô cùng.

Vậy trong mấy kỳ dượt tới đây ta sẽ biết N.

HỘI ĐUA NGỰA SAIGON

(tiếp theo)

CUỘC ĐUA THỨ MƯỜI BẢY

(Chưa định ngày chúa nhựt nào)

Prix Clôture

Đua đường trơn, 2200 thước ; 240 đồng : 190 đồng về hạng nhứt, 50 đồng về hạng nhì. Độ nầy để cho ngựa lai từ bốn tuổi sắp lên chưa ăn đồng nào trong mùa nầy.

Prix Souvenir Indochinois

Nhảy đứng xứ 2,200 thước ; 240 đồng : 190 đồng về hạng nhứt, 50 đồng về hạng nhì. Độ nầy để cho ngựa lai từ bốn tuổi sắp lên chưa ăn đồng nào trong mùa nầy.

Prix de l'Empire Day

Đua đường trơn, 2000 thước ; 240 đồng : 200 đồng về hạng nhứt, 100 đồng về hạng nhì. Độ nầy để cho ngựa lai từ bốn tuổi sắp lên.

Prix The British Patriotic League

Đua đường trơn, 1800 thước, 300 đồng : 240 đồng về hạng nhứt ; 60 đồng về hạng nhì. Độ nầy để cho ngựa lai từ ba bốn tuổi sắp lên.

Prix Chourrot

Đua đường trơn, 2000 thước ; 300 đồng : 240 đồng về hạng nhứt, 60 đồng về hạng nhì (thường mỗi năm đổi tên cho mỗi người nài hạng nhứt). Độ nầy để cho ngựa lai từ bốn tuổi sắp lên.

(Mai tiếp).

ĐAU BỊNH TRĨ HẬU MÔN LỞ RA MÁU

Ai rủi bị bịnh nầy mà uống thuốc không hết, tôi nói thuốc của Pharmacie Normale thì sẽ thấy hết liền và sẽ mau hết bịnh.

Pharmacie Normale, L. Serrom Pharmacien Normale, Tai Saigon.

Nước hoa VIVILLE de PARIS

PACHOD Frères & Cie Lyon

A. PAULUSSEN

«ATTENTION»
UN NOUVEL APPAREIL ET TOUT CE QUI EST NÉCESSAIRE EST A VOTRE DISPOSITION CONTRE 55 $

1	Appareil 9×12 obj anastigmat 6,	
1	Sac pour l'appareil (cuir jaune)	
1	Chassis film pack métal	
3	Chassis simples en métal	
1	Pied rigide en cuivre	
3	Cuvettes 9×12 émaillé	
1	Egouttoir 9×12	
1	Boîte de plaque 9×12	
1	Lanterne Kodak à pétrole	

LE TOUT 55$00.

PHOTOGRAPHE

Appareils KODAK

	Vest pocket	achromatique	18$00
«	«	rectiligne	22 00
«	«	anastigmat	33 00
Junior 6×9		id.	45 00
«	6 1/2×11	id.	70 00
«	Autographie 8×10 1/2	id.	70 00
«	9×14	id.	80 00

Films KODAK 127—0.65. 120—0.70. 116—0.90. 118—1.20. 122—1.40
Les films Kodak sont ceux qui vous donneront le plus de satisfactions

10 Bd CHARNER SAIGON

@ TÉLÉPHONE 336 — CABLE ADRESSE PHOTO SAIGON

ĐỖ-TRIỆU KỲ DUYÊN

PAR

M. LÊ-HOÀNG-MƯU

HỒI THỨ TƯ

(Tiếp theo)

Tiếng vỏ lỏ xóm giềng tựu chật,
Nhưng mà, ai nấy đều lấy mắt nhìn nhau ;
Cũng bởi, nhà không ai biết tính lẻ nào,
Sợ vì phép ngày sau mang tội.
Có kẻ bảo muốn làm khỏi lỗi,
Cậy người ra nhà hỏi bảo làng ;
Mới mẹ cha cần cổ kiếp sang,
Bằn tin-điện chỗ Trăm-quan hăng thấu.
Con Thiếu-Ngọc nghe lời khuyên bảo,
Mới cây người đi báo các nơi ;

Còn phận nàng thì

Lo gỡi tin dây-thép kịp thời,
Sợ để tới ngày mai trễ-nải.
Nàng cũng chẳng quên Cao-trọng-Ngãi
Muốn lợi mình thì phải nhờ người,
Tốn đôi quan sấu lợi vô mười,
Mà lại đặng lo-ngươi tin cậy.
Bị thâm tính một mình như vậy,
Nàng tuốc ra nhà giấy mượn tay,
Viết một tin dây-thép làm hai,
Nàng đông bạc gỡi ngày hai-tấn.
Gỡi rồi trở về nhà chờ lịnh.
Coi quan làng liệu định như hà,
Chớ phận nàng bỏi-tỏ tường nhà,
Chẳng rõ phép sao mà dám tính.
Chập lâu có quan làng với lính,
Vậy một đoàn kéo đến chật nhà,
Biểu leo vào trong thờ phụng ra,

Thấy con Trăm-Thoại khác lạ như vậy,

Động lòng thầy đều ra nước mắt !

Bởi vậy làng mới dạy

Mau bồng trẻ đem đi cho khuất,
Rồi tựa dân đốc sức ra tay,
Tốp thì khiêng thây, người lại mỏ dây
Đem nàng để nằm dài trên ván.
Nghe già-trẻ thấy đều than-vãng,
Tiếc cho người gái đáng ngàn vàng,
Không sống mà hưởng cuộc giàu sang,
Ức chi mượn dây oan phủi sạch !
Bấy giờ mới vẫn tra minh-bạch,

Quan đòi Thiếu-Ngọc,

Ra giữa mà hỏi hạch từ ngăn,
Tại sao mà Năm-Tuyết tự phần,
Buộc nàng phải bẩm phân cho thiệt.
Con Thiếu-Ngọc thưa rằng không biết,

Tối-đòi đâu rõ việc chủ-gia ;
Từ Trà n-quan đòi đối xử xa,
Cô vội trở ở nhà cùng tớ.
Sớm những tối cô không bước hỡ,
Đề mặc người mưa Sở mây Tần.
Tuồng cùng ngày chẳng dạo khỏi sân,
Có không biết tới xuân chi cả.
Xem bộ diện có hơi buồn-bã,
Như bất bình trong dạ nỗi chi ;
Cớ cũng hay than-vãng đôi khi,
Dường lòng luống nghi-nghi ngại-ngại.
Nghi xa cách ông không hoài ngỡi,
Ngại chủ-đông vườn mới thêm hoa ;

Cớ ấy nên cô giận ngậm trong bụng cô hoài, cô muốn làm cho

Biển ái ra thổ-hãi phù ba,
Nhưng mà mắc dàng xa cách bức.
Làm không đặng, lòng cô thêm tức,
Tức mình nên muốn đốt nơ trăn ;
Nghe ông về mà đạ chẳng mảng.
Cô tính vậy mà gỡ đề-diặc.
Mưu sắp-tanh giữ chặt trong lòng.
Chẳng hỡ mồi cho ai rỡ đục trong.
Cùng đò đến khúc sông nguồn ngọn.
Cô chẳng gỡi cho ai một món,
Cô cũng không nói nhóm một lời ;
Cũng ra vào nói-nói cười-cười
Cũng ăn-uống chơi hỡi thong-thả.
Quan tra hỏi không đâu chi lạ,
Quyết quyên sanh trả mợ tóc-tơ,
Quan mới troản đào soát kiếm thơ,
May gặp đặng, tỉnh cờ lộ mối.

Không lẽ thác mà không trăn-trối,
Đề đỏi lời tỏ nỗi ức-oan,
Dẫu giận chồng, còn mẹ cha nàng,
Lý đâu chẳng riêng than một tiếng
Ngoài chẳng có, tới trong tủ-kiến,
Cùng những bàn bèn triện cũng không,
Kiếm lần vào bàn viết trong phòng ;
Trong ngăn có hai phong cẩn kỹ,
Một gỡi lại mẹ-cha cùng chị,
Hai đề cho Trăm-thị lang-quân ;
Trước mặt quan, lăng mới đem dưng ;
Xe đỏ lão vừa ngừng trước ngỡ.
Nhảo vô cửa ôm con khóc ó ;
« Con ôi, con nỡ nào-đành bỏ mẹ đi,

Ôi ! Kỳ tư đây,

« Âm-Dương đã hai ngã biệt ly,
« Bao giờ gặp, hạt qui hoè hiền ! »
Như-Sương cũng nhào lăng xuống chiếu,
Kêu con mà khóc kể tử hồi ;
« Em ôi, tức nỗi chi oan-trái dữ rồi,
« Không bày tỏ khúc nỗi chị biết ?

« Em ôi chị cũng nghĩ trách em tệ thiệt.

Đâu dưới có hai chị em, em nỡ nào chẳng thương,

« Bỏ chị mà lánh biệt cửa nhà,
« Chẳng trông trên còn mẹ với cha,
« Lưng càng mỗi, tuổi càng già, càng yếu.
« Chị đâu đỏi cũng chẳng qua bỏ-liều,
« Biết có kham, gánh chịu hoằng vai,
« Còn con thơ, em chẳng đỏi hoài,
« Bỏ lại đó cho ai nuôi dưỡng !
« Thôi thôi, tình cốt nhục, từ rày, hết trướng,
« Nghĩa tóc-tơ cũng lướng lộ phân ;
« Em ôi, chín khúc vò, ruột tự tuần huờn,
« Đỏi gỡ cho chẳ, tấm dưỡng đao cắt !
Muốn đỏ đặng ngọn ngành cho chắc,
Quan mới trao thơ ra trước mặt ông-bà,
Buộc đọc bày tâm sự thiệt ra.

(Mai tiếp),

SỮA BÒ TƯƠI
CÓ KHỬ ĐỘC

NESTLÉ

Có hai thứ hộp

VẬY MỪNG bề khổ rộng 0 m 80
LÃNH XUYẾN Bắc-kỳ đủ mối kiểu
XIN MỜI GHÉ LẤY KIỂU MẪU
ECHANTILLONS
TẠI TIỆM
ĐỒNG-THỊNH
6, Rue de la Soie. — Hanoi
MUA SỈ
Sẽ đặng giá rẻ
Lời nhiều.

ĐẠI GIẢM GIÁ
VỎ XE HƠI MỘT HIỆU
BERGOUGNAN CORDE (câblé)
CÁC ÔNG CỨ XE HƠI!
NHỮNG VỎ XE HƠI MỚI BÁY LÀM THEO CÁCH
(Câblé)
Các ông nên dùng thử cho biết
Có giá định riêng cho bạn hàng mới
MỘT MÌNH HÃNG:
L. DESMARQUOY & Cie
61, Rue Pellerin.— Saigon. Có bán mà thôi.

ATOPHAN-CRUET
THUỐC ATOPHAN-CRUET
là một vị thuốc hảo hạng có pha chất morphine
Mỗi hoàn 0,50 cr (uống từ 3 đến 5 hoàn trong 24 giờ)
TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LẮT-LÉO VÀ GÂN-CỐT
THUỐC PHÁP Trữ-tại: 6, Rue de Pot-de-fer-Dése, PARIS Ở PHÁP QUỐC LẤM
Về bán tại: Saigon, L. SARREAU, Pharmacie Normale, và các hiệu bào chế khác.

HỦY, THIỆT LÀ MAY!

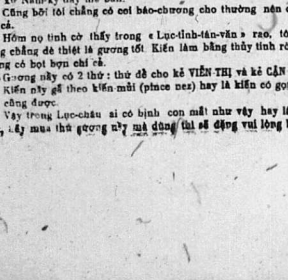

Enfin ! Je voir avec

Les VERRES IÉNAPHAQUES

Nhờ cặp gương nầy tôi coi rất tỏ rõ như hồi lúc xuân xanh.
Lâu nay tôi không biết nên tôi dùng gương xấu, coi rất mỏi mắt mà lại lòa chữ nữa.
Thiệt là nhờ có ông GIUNTOLI, chủ tiệm BIJOUTERIE PARISIENNE, hiệu con RỒNG VÀNG ở gần bến « Pháp-việt Khách-lâu» (Hôtel de France), đem qua xứ Nam-kỳ đây mà bán.
Gương nầy có 2 thứ : thứ để cho kẻ VIỄN-THỊ và kẻ CẬN THỊ
Gương nầy có 2 thứ : thứ để cho kẻ VIỄN-THỊ và kẻ CẬN THỊ
Kiểu nầy gọi theo kiểu mới (prince nez) hay là kiểu có gọng móc (lunettes) cũng được.
Vậy trong Lục-châu ai có bịnh con mắt như vậy hay là ai có lỏ con mắt, xấy mua thứ gương nầy mà dùng thì sẽ đặng vui lòng luôn luôn.

Tiểu Thơ-tin

Lục-Tỉnh-Tân-Văn từ đây mỗ thêm một mục gọi là Tiểu Thơ-tin để hầu cho độc-giả chư tôn rộng là bạn đồng bang dùng làm đàng tâng lại với nhau cho dễ tiện. Bổ gọi là tiểu Thơ-Tin, thì lẽ thường chẳng phải như mấy mục đăng rả nguyên thơ, duy dùng nhằm nhỏ một đôi lời cho khỏi phải thơ từ gởi qua gởi lại và để tên để họ cho phí giấy mất trớn vào lối sự. Hai đàng biết nhau cho tên riêng nhau, có hại người biết. Ví như một người A. B. C. . . một người X. Y. Z ; người hai người ấy thì chẳng còn có ai biết là ai, muốn nói chuyện với nhau, bọn bỏ nhau, gởi thơ xin đăng báo, A. B. C. nhắn X. Y. Z., thì xin đăng : X. Y. Z. Chiều nay vô 5ồ - thủ, 4 gờ. Hoặc X. Y. Z. nhắn A. B. C. thì xin đăng : A. B. C. mai 2 giờ đi Cholon.

Ngoài hai người nầy, có ai biết ai là ai, cho dẫn nhà báo cũng không biết ai gởi thơ lại xin đăng báo đó ; vì thơ không cần ký tên, miễn có đề một con có thơ tới thì mà đến công là đủ. Hai người có tình ý riêng cứ xem báo, về khoản Tiểu Thơ-Tin thì thấy : chẳng cần cậy ai đem thơ tới qua lại cho lâu hay là nhắn nhe cho ai nghe lọt. Dầu đến việc làm ăn cũng dùng tiểu Thơ-Tin mà nói chuyện được. Giao kết Câu chuyện nói không quá 10 tiếng. Tên họ kể làm một tiếng. Vậy từ đây trong độc-giả chư tôn ai muốn dùng tiểu Thơ-Tin mà thông tin tức nhau, cứ việc gởi ngay đến M. Lê-hoàng-Mưu Chủ-bút, đừng quên gởi theo một con Cò.

T. V. M. — *Việc rượt thịt nè. Bửa-bọn đó đã biểu rồi ? khá lưu lâm cho hiền.*
A. R. Tôi có đến Thủ-dầu-một, không có.
Q. P. Trước khi sẽ, xin đến tôi nói chuyện.
P. V. T. Có thơ Cainhum gởi, bảo tôi sẽ.
S. H. U. Trưa mai có người đem đến cho.
T. T. M. Có người nghiêng tai, giữ lấy.
K. N. O. Đêm mai đi coi hát Xiết.
E. V. T. Thứ nay, tôi ngừng xe đợi tại cửa K. H.
G. H. I. Đừng chờ tôi, mắc đi Cholon.
Đ. C. A. Xe chiều có x. t. tới, rước nó.
H. V. Đừng nói chi với ý, nó giả ý.
Q. R. S. Chờ tin Đ. mà mắc, nó không trung tín.
A. I. Y. Tôi có biểu đem gởi khán đến rồi,
U. T. Tôi lấy làm buồn đến phòng bạn lắm không gặp một.
T. H. Đêm nay đợi tới tại Hôtel de France.
M. Z. Mai tới đi Vinhlong, ba ngày mới về.

* * *

Kể từ đây hàng đọc báo L. T. T. V. đặng phép gởi Tiểu-thơ-tin xin đăng, khỏi gởi theo một con « CÒ » đến công như lời dặn trên.

Ai muốn gởi lời kín tỏ cùng ai cứ gởi ngay đến xin đăng giùm, miễn đừng tỏ lời gì bất nhã.

LÊ-HOÀNG-MƯU.

MẤY LỜI XIN TỎ

Trong Trực có tiếp được thơ của nhiều vị gởi đến xin cho biết rằng hai kỳ hồn *địa-phủ* của việc cần nhứt hay ít đăng báo chừng nào mới rồi, và cũng có nhiều vị hỏi còn đâu chỉ là nữa không. Ấy là việc tôi không thể trả lời liền bây giờ cho các ngài được.

Vậy kỳ-giả xin tỏ mấy lời để các ngài rõ : Bài kỳ Hồn du địa-phủ của kỳ-giả, vốn còn nhiều ; nhiều việc lắm, việc ngộ và việc quái gở lắm. Song phải lấy lược cốt theo thứ lớp mà đăng tiếp hoài. Hãy còn nhiều cái cảnh ngộ kỳ-quan dưới địa-phủ kỳ-giả sẽ đăng tiếp sau nầy, không những là một việc xem để giải trí mà thôi, lại cũng là một việc có quan hệ đến tâm-lý con người không phải vừa, mà nhứt là quan-hệ đến đều tội phước nhơn-quả báo ứng của người trên dương-thế.

Có mấy lời xin tỏ lại cùng độc-giả tường tri.

KỲ-GIẢ.

CÂU CHUYỆN THỨC CƯỜI

HỒN DU ĐỊA PHỦ
(tiếp theo)

Bạch-văn-Thâu. — *Tê ra đăng-báo mình ở trên bày giờ, cũng chưa hết cái thói đó.*

— Phải vậy mà thôi sao, tôi ăn một thứ người đọc báo vô-lương-tâm là khác.

Bạch-vân-Thâm. — *Đọc báo chi mà có cái thứ đọc báo vô-lương-tâm ?*

— A, không nhằm vì-lương-tâm mà thôi, mà lại còn vô-liêm-sỉ nữa. Vậy để tôi thuật cho hiền-hữu nghe :

Cái người đọc báo vô-lương-tâm, vô-liêm sỉ đó, thì cả đời họ chẳng tỏ xuất tiền mua báo.

Bạch-vân-Thâu. — *Ủa, không xuất tiền mua báo, rồi báo đâu có họ đọc theo như lời hiền-huynh nói rằng đọc báo vô-lương tâm, vô liêm-sỉ đó ?*

— La gì ! Hễ mỗi kỳ báo, chẳng luận là báo nào, có gửi đi các tỉnh, các nhà thơ, thì những tay vô-lương-tâm vô-liêm-sỉ mà nhứt là những tay có thể lần la ra vào trong chốn quan-trường đó.

Bạch-vân-Thâm. — *Lần-la ra vào chốn quan-trường rồi họ làm sao ?*

— Thì có chi thì ăn cắp, chớ làm sao !

Bạch-vân-Thâm. — *Vậy chớ họ không sợ người ta bắt được, mang xấu sao ?*

— Tôi đã nói nó không biết hổ-ngươi, mà còn sợ xấu nỗi gì !

Bạch-vân-Thâm. — *Vậy chớ các nhà báo không thể nào làm cho tuyệt sự gian-giảo cần lắ lấy hay sao ?*

— Sao không có. Cũng đã có đến quan chánh sở điển-tín mà trình ngài hay việc vậy vậy, để nhờ ngài ra lịnh cho các sở điển-tín ngăn ngừa và bắt quản ăn cắp như-trình các người ta mà coi đó ; song ngăn ngừa thì ngăn ngừa, còn ăn cắp nó cũng cứ việc ăn cắp mà lắ.

Bạch-vân-Thâm. — *Ngẫm nghĩ hài lắm, trả lời rằng : cũng phải !*

— Ăn cắp như-trình của người ta mà đọc, sao gọi là phải ?

Bạch-vân-Thâm. — *Tôi nói phải đó, là bởi chẳng nó chưa rõ cái việc ăn cắp như-trình, đạo-hành thơ-từ và mượn kiểu nó của người ta coi mà không trả lời phải chịu lợi, cái hình-phạt dưới địa-phủ nặng hơn phé lắ thế nào. nên tôi nghĩ coi việc đã cắp như-trình của người ta mà đọc, không ai tắt nào làm cho tuyệt được.*

— Nói vậy dưới nầy cũng có cái luật đã phạt người ăn cắp như-trình rồi sao ?

Bạch-vân-Thâm. — *Gồm ghê lắm !*

— Tội ăn cắp như-trình thế nào mà gọi là gồm ghê ?

Bạch-vân-Thâm. — *Con hơn cái tội giành trước cướp ruộng người ta nữa.*

— Sao dữ thế ?

Bạch-vân-Thâm. — *Việc giành trên cướp ruộng người ta làm cho người ta trở nên nghèo khổ mà thôi, chớ như cái việc ăn cắp như-trình, là cướp cái chỗ xa nghe rộng thấy của người ta, đoạt cái tư-tưởng của người ta, cắt lấy ấy nẫu hiền-huynh trông thấy cái thảm trạng của họ lúc đang hành hình, thì hiền-huynh vừa lòng biết chừng nào !*

— Có thế nào tôi được coi ?

Bạch-vân-Thâm. — *Nếu muốn coi, chừng hiền-huynh trở lại Diêm-đình, tôi sẽ đắc hiền-huynh đi coi cho biết.*

(Còn nữa).

Thăng thọc-chuộc

Thằng nọ đi kia có lánh thọc-huốc, mà cha nó mới khi đi đâu lại hay dặn nó ở nhà coi chừng, có chi về họ : lại.

Khi có, cha nó đi khỏi về, nó liền nói : « Nè cha, cha đi ở nhà tôi coi kỳ lắm. Chú xã tôi ao mình tắc được cả quá nhiều, mà chú không để lại chỗ cha, chú đem cho thầy Tổng hết. Coi phải chú thì cha con mình không ? Cho chú lượng bộ Xoài nhà có ky cơm, mời đi hết, từ cha con mình chú không mời tôi. » — Cha nó ừ và hỏi : « Còn mà mấy ổ nhà có lấy gì không ? Thằng nhỏ đáp : « Việc ấy tôi quên coi ; đâu, cha về coi lại coi, nếu. có thì mà rán giữ trông ! »

Công văn

Số mục 2.000

Quan Tổng Thống Toàn-quyền Đông Pháo, Thưởng thọ nhì đẳng bửu tinh,

Tuân y chỉ dụ ngày 20 Octobre 1911, định quyền hành quan Tổng Thống và sắp đặt sự tài chánh và chánh trị trong Đông-Pháp ;

Tuân y chỉ dụ ngày 20 Février 1921 ;

Chiếu theo lời nghị ngày 14 Novembre 1901, sắp đặt sở nhà thơ và điện tín trong Đông-Pháp ;

Tuân y chỉ dụ ngày 29 Avril 1922 có lên nghị ngày 18 Juin 1922 ban hành ;

Chiếu theo lời nghị ngày 28 Avril 1911 lập mấy nhà thơ và điện tín dùng, đã có gửi tiền lục ec hàng tỉ, lên nghị ký có lời nghị ngày 21 Août 1911 cho hay ;

Chiếu theo lời nghị, ngày 31 Decembre 1921 định lập mới sở nhà thơ thép nghiệt tại Phnom-Penh (Nam-kỳ) ;

Theo lời nghị ấy tờ xin của quan Cai-quản sở Nhà thơ và điện-tín trong Đông-Pháp giải y hiệp văn quan Nguyên-soái Nam-kỳ,

NGHỊ ĐỊNH :

Điều thứ nhứt. — Sở nhà thơ và dây thép nghiệt tại Phnom-Penh lại Hanoïa (Nam-kỳ) được lãnh gởi tiền bạc có hạng lệ, trong Đông-Pháp kể từ ngày mồng một tháng Septembre 1923.

Điều thứ 2. — Quan Cai-quản sở Nhà thơ và Điện-tinh trong Đông-Pháp lãnh thi hành lời nghị nầy.

Hanoi, ngày 28 Août 1923

Thay mặt cho quan
Tổng Thống Toàn-quyền,
Quan Phó Toàn quyền Đông-Pháp,
Ký tên : René ROBIN.

Trình kiến sở kiểm duyệt sái chánh,
Ngày 25 Août 1923 — số 7.870.

MỚI LẬP TẠI CHOLON

Rue des Marins, N° 133

Nhà viên tửu lầu đủ xuống một chút
Gần càng nhà gửi để hiệu là

LA CONSTRUCTION MODERNE

Plans et devis pour habitations et Usines
Prêts sur constructions

Để lo việc cất nhà cùng là phố xá theo kiểu tìm thời và cho vay thế bằng khoán. Bao về họa đồ đủ, kiểu, đo ranh đất, đóng học về việc nhà đất và cất nhà.

Lo về cho vay thế nhà đất, phố xá hay là ruộng : Bao bạc thiệt đặng cất nhà cửa, tửu khậu vân vân... Chịu trả bạc mười năm cũng để lần.

Nhà giấy sẵn lắp ra để giúp ích cho các vị nông-gia và điền chủ chẳng những ở tại Cholon — Saigon mà thôi, cho tới luôn khắp trong lục tỉnh và Cao-mên (Cambodge).

Ấy vậy vì nào có cần dùng đến chỉ, xin mời đến mà thương nghị.

Sau sẽ lập thành nhà giấy tại Mytho, Cantho và Pnom-Penh.

Hiện ở nhà giấy nầy ở Cholon, rue des Marins N° 133.

TRẦN-TỔ

Nơi đường *Amiral Courbet Saigon* (trong chợ mới) có 4 căn lầu 3 từng, bán hiệu « *Nam Chấn khách-lầu* ». Ấy là « *Đệ-Bình khách-lầu* » khi trước, sau về của LÊ-KHIÊM-NHƯỜNG.

Kể từ ngày 1er Septembre 1923 anh em đi làm chỉ. Mỗi phòng đã sửa soạn rất thanh-khiết lại sáng sủa và sạch sẽ lắm-có đủ sẵn phẩm thực (đồ hộp, thuốc, rượu, nước suối, savon v... v... và có quạt hoả, thy kỳ đồng. Trẻ nai vài (boy) đều để khiển. Tiền phòng rất nhẹ, chúng tôi cố sam sắn xe hơi mới tiu hầu rất tiện cho Quí khách khi muốn đi lịch.

Bay lầu, chúng tôi chuẩn nghe *chè, khen* theo cách thế của khách lầu, nên anh em tôi không nệ hao tổn, rằng sức sắp đọn cho Qui-khách nghỉ nơi phòng đặng vừa ý.

Qui chức thừa dịp đến Saigon ghé lại « *Nam Chấn khách lầu* » tạm nghỉ, thì cho sơn Qui-chức cũng đặng vui lòng. Để ở gần chợ mà lận trạng xe lửa *Saigon-Mytho Saigon-Biênhoo-Phanthiết ; Saigon-Hócmôn ; Lai-thiêu.*

Lãnh mua đồ giùm, vì thông-hàn các hãng buôn cũng giữ-u giáp theo việc thấy kiến vì có quen biết nhiều ông trang-sự gởi.

TRƯƠNG-THÁI-TRỞ
LÂM-QUANG-ROI
NGUYỄN-NHỊ-HƯNG.

LỜI RAO

(SẢN MỘT THỨ XOÀN NƯỚC TỐT)

Kính cáo đặng các bà đặng rõ: Tiệm thợ bạc tại bến xe Tây (Ba-chiểu) và Trungquốc (Tàu) mới gởi qua các tỉnh độ NB-trang và Ngoc-thench độ kiểu thiệt tốt, kẻ ra sau đây :

Hột thủy-xoàn lớn nhỏ nước trắng xanh tốt, muốn mua lớn nhỏ cũng đặng.
Đồ NB-trang đủ thứ kiểu, nhận hột thủy-xoàn tốt, cũng bạch kiêm (Platine).
Bán Ngọc-thench xanh tốt đúng lâu cả-rá, bông tay, vòng đeo tay đủ thứ kiểu.
Bán đồng hồ vàng trái quít lớn nhỏ và đeo tay cũng có đồng hồ treo đủ kiểu la, trong mấy cô đã 15 hột chai (15 Rubis) đi thật đúng, xin coi theo 2 hiệu hãng dây :

1er Cyma — 2e Ellecton

Giá bán rẻ hơn các tiệm khác.

TIỆM THỢ BẠC : KYYUN.— 170 Rue Catinat.— SAIGON

TOUTES LES NOUVEAUTÉS PHARMACEUTIQUES

RÉCEPTION PAR CHAQUE COURRIER

PARFUMERIE — PHOTOGRAPHIE — PRODUITS CHIMIQUES — DROGUERIE — PANSEMENTS — SPÉCIALITÉS — HERBORISTERIE — BANDAGES

L. SOURENE
PHARMACIEN DE 1re Classe
Licencié Ès Sciences

SERVICE SPÉCIAL assuré pour l'exécution des ordonnances urgentes pendant la Sieste et la Nuit

PHARMACIE PRINCIPALE
Fondée en 1865
Place du Théâtre. — SAIGON

SERVICE SPÉCIAL assuré pour l'exécution des ordonnances urgentes pendant la Sieste et la Nuit

MAISON DE PREMIER ORDRE
LA PLUS ANCIENNE, LA PLUS VASTE
ET LA MIEUX ORGANISÉE DE L'INDOCHINE

NHÀ DƯỠNG BỊNH

Của quan Lazerag Y Bougeant và Denier ở tại Cholon, đường Thập-Bình môn bài số 215 ngang nhà gạo lúa lớn.

Lập ra trước các nhà Dưỡng bịnh khác đặng giúp dưỡng người Annam.

Coi mạch sớm mai 8 giờ chiều 4 giờ

Ngày thứ ba và thứ bảy 5 giờ chiều rồi đến. Giá thường 5 đồng bạc.

Coi mạch thường giá tới 3 đồng bạc.

Coi mạch có lấy thuốc giá 4 đồng cho tới 10 đồng bạc.

Tiếng thuốc 914 giá 7 đồng bạc.

Có thông-ngôn và người điều dưỡng đều là Annam.

VOIR AU
"PHOTO-STUDIO"
120-122, Rue Catinat. — SAIGON
Fournitures Générales pour la PHOTOGRAPHIE
Accessoires — Produits Chimiques
PLAQUES spéciales et pays chauds
Papiers Brownie Mat-brillant
PAPIER "SELTONA"
TROPICAL (SOUS PLOMB.)
Films "FLAVIG" les meilleurs films TROPICAUX
30% meilleurs marchés que les films Etranger
GROS-DÉTAIL
TRAVAUX D'AMATEURS en tous genres
Ce SALON est POSE pour la PHOTOGRAPHIE
"PHOTOS-D'ARTS"

POUGUES
Nước POUGUES
nầy đã BỔ LỰC rất nên thần hiệu, lại còn trị bịnh BAO-Ử và bịnh đau RUỘT nữa.
Có tra bán tại bổng
DENIS FRÈRES
La Đại-lý ở Saigon, Haiphong, Benzi, Phnom-penh và Tourane